

Náš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo ·

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETNIK XIV./STEVILKA 14

CELOVEC, DNE 2. APRILA 1964

CENA 2.— SILINGA

Kulturna samopomoč

Nadvse razveseljav je pogled na našo dijaško mladino, na fante in dekleta naših srednjih in visokih šol. Posebno je človek vzradoščen ob pogledu na naraščaj celovške slovenske gimnazije. V dijaških prireditvah, v sestankih in glasilih prekipava mladostni idealizem, ki priča o silni življenjski volji te generacije. Kakor vigradno popje je ves ta sveži svet, obetajoč v maju cvetja in v jeseni sočnega sadja. Pesnikov pesimizem v vrsticah „Sto cvetov vzbujaj nam pomlad, a redke je v jeseni sad“, se umakne svetloglednemu upanju, ko prebiraš številke „Dijaškega glasu“ ali če slediš drznim načrtom „Odra mladje“ v zadnji številki ali da prisluhneš korajžni študentovski melodiji o priliki kalke gimnazijske prireditve. V resnici se poraja v tej mladini čudež neukrotljive življenjske sile naroda, ki mu premnogi že pojejo pogrebne vigilije.

Se drug pogled na našo mladino je vendar dovolj in sicer na naše versko- in narodno-prosvetno se udeležujoče fante in dekleta naših farnih in kulturnih organizacij. V težjih okoliščinah kot dijaški se poraja ta mladi idealizem, večja je v njem žrtev in odpoved in zato pa je dvakratno dragocen.

Kdorkoli pa opazuje naše podeželje na Zilji ali v Rožu, na Gurah ali v Podjuni, ga zgrabi moreča skrb za naš najmlajši, še šoloobvezni naraščaj. Tod se odigrava kulturna žaloigra, ki zasluži vso našo pozornost in skrb. Vedno bolj spodrivna nemška beseda slovensko materino govorico v krogu naših vaških šolarjev in šolarčkov.

Kjer koli jih srečaš, na cesti ali kje v dvorani, ja, celo že v njihovih družinah se vedno bolj glasi nemška govorica. V slovenskem jeziku naši najmlajši šolarji samo še nerodno črkujejo in zlogujejo, vse bolj gladko in lahko jim tečejo nemški stavki. Samo še v treh ali štirih naših občinah vsega ozemlja, koder živijo Slovenci, se še čuje slovenski pozdrav šoloobveznih otrok, drugod udarja ob uho samo še rezki „Guten Tag“.

Dvojezična šola ni dvojezična, marveč posreduje le še neznatne drobec slovenskega jezika in to samo v obrobni urah, jezikovni slovenski pouk je za mladino ponajveč utrudljiv in nevesel, ker o zavestni gojitvi ljubezni do prirojene materine govorice v šoli skoraj da ne more več biti govora.

Uvajanja v strokovno izrazoslovje podeželskega življenja in njegovih raznolikih oblik domala ni in ko odhajajo šolarji po svojem zadnjem obveznem letu iz šole, se znajo več ali manj zadosno izražati le še v nemških rečenicah, iz slovenščine pa jim ostajajo v spominu kvečjemu še nekateri vsakdanji izrazi, katerim se privadijo v svojem navadnem življenju.

Ljubezni do tiskane slovenske besede v tej mladini ni in ne more biti, ker ji dela slovensko berilo velike težave, o kakem zavestnem včenju mladih v narodno-kulturno življenje in ustvarjanje ni več nobenega sledu.

Kakšne bodo posledice tega obupnega jezikovnega položaja naše šoloobvezne mladine po desetletju in več, si lahko predstavljamo in zelo nas je strah za našo kulturno bodočnost in še za naš dijaški naraščaj bodočega desetletja. Morda pretrese še naroda-soseda, ko bo na lastni koži nekoč občutil vso socialno nevarnost zmaterializirane podeželske mase, kateri so v njenih mladih letih vzeli z materino govorico osnovo njene duhovne in duševne rasti.

Izgovor s strani večinskega naroda je slej ko prej enostaven. Saj starši, tako že danes pravijo, odklanjajo vzgojo otrok v njihovem materinem jeziku, četudi jim je dana za to vsakršna postavna možnost.

Da predpostavlja taka volja kulturno zrel in zdrav narod in da te volje ne more biti v

Načelna linija Klausove politike

Vlada pravi: „Sedaj pa na delo!“ Politični teden na Dunaju. Govor dr. Pittermanna. Vajnejši problemi, kot je habsburško vprašanje.

S soglasnim klicem „Sedaj pa na resno delo vlade“ se je predstavil v televiziji avstrijski javnosti bodoči zvezni kancler dr. Klaus potem, ko so se zedinili o novi vladi.

Vladni vodja dr. Klaus je ob tej priložnosti podal tudi zgoščen pregled o nekaterih najvažnejših problemih, ki bi jih bilo treba na vsak način rešiti.

Imamo važnejše naloge, kot je habsburški problem

Za svojo najvažnejšo nalogo smatra dr. Klaus reševati v prvi vrsti probleme sedanjosti in bodočnosti kakor pa gledati nazaj v preteklost Avstrije. Iz dolgo trajajočih vladnih pogajanj pa ne smemo sklepati, da ne bi imeli pri nas tudi v bodoče nobenih drugih problemov, kot je le habsburško vprašanje.

Dr. Klaus poda smernice svoje politike

Nova vlada si je stavila za cilj skrbeti:

- za nadaljnje izobraževanje naše mladine in onih, ki so v poklicih;
- skrbeti za družine, posebno posvetiti pozornost onim družinam, ki imajo mnogo otrok in za novoporočene;
- skrbeti za pravičnost in red v stanovanjskem vprašanju;
- skrbeti moramo, da zagotovimo našim ljudem delo, pospeševati gospodarsko rast, kajti le to dviga naše blagostanje in zagotavlja naš obstoj in našo bodočnost;
- pozabiti tudi ne smemo starih ljudi in jim zagotoviti socialno pravičnost in sigurnost;

Velika noč hladnejša kot lanski Božič

Zalostni prazniki. Sneg in poplave. Nesreče in vojni dogodki po svetu.

Letošnja velika noč je prinesla ljudem malo veselja in radosti: nenormalno hladno in neprijetno vreme, nesreče in vojne dogodke.

Anglija je doživela najhladnejšo veliko noč in ne pomnijo take že 100 let nazaj. V Londonu so imeli na velikonočni ponedeljek + 4° C, hladnejše kot prvi dan Božiča, ko je bilo + 7° C.

V zvezni republiki Nemčiji je za praznike deževalo ali pa celo snežilo. Spomladansko vreme so imeli samo v Jugoslaviji, Španiji, Siciliji in na francoski in italijanski rivieri.

Kljub vsemu temu pa so zaznamovali za velikonočne praznike rekordno število turistov, čeravno so se mnogi predčasno in razočarani vrnili domov. Tako je odpoto-

zadostni meri v raznarodovanem, kulturno izničnem ljudstvu, za to spoznanje in priznanje je treba pri večinskem narodu seve že nadnacionalne morale in kulturne višine. Te višine v deželi najbrž ne bomo doživeli, nacionalni krogi je ne zmorejo, ostalim pa preostajajo le gospodarska in politična vprašanja sodobne industrijske družbe in nič več.

Zato smo dolžni, da si kulturno pomoremo sami. Nikar ne skrivajmo pogleda pred dejstvi, da se vrši okrog naše šolske mladine okrutna žaloigra. Osredotočimo vso svojo ljubezen in pozornost na svojo brez-pogojno dolžnost. Kulturniki nam naj razgrnejo vso poraznost jezikovnega izkoreninjevanja našega mladega naroda, vzgojniki naj razložijo pomen materine govorice za npravno, srčno in umsko vzgojo otrok, prosvetarji naj nas vse učijo prepotrebne splošnosti slovenske besede.

● in končno moramo voditi tako gospodarsko politiko, ki bo zmogla, da bo naše gospodarstvo lahko uspešno tekmovalo na vseh svetovnih tržiščih.

Ta cilj pa bomo dosegli samo tedaj, če bomo pri delu stvarni in enotni. Pogoji za vse to pa je medsebojno zaupanje.

Govor dr. Pittermanna

Tudi podkancler dr. Pittermann se je bavil v televizijski oddaji podrobno s habsburškim vprašanjem in je med drugim tudi dejal: „Zadovoljni smo, da gremo lahko z mirno vestjo na delo, ne da bi nas pri tem motil še habsburški problem.“

Potem je podkancler dr. Pittermann še dejal, da ne smatra za pravilno, ker je glavni tajnik OeVP dr. Withalm obiskal dr. Otona Habsburškega, kajti „za socialiste ni važna želja posameznika kot je n. pr. Oto Habsburški, temveč usoda upokoencev, mladih družinskih očetov, ki iščejo lahko plačljiva stanovanja, nadalje usoda in obstoj milijonov delavnih ljudi.“

Dr. Pittermann je govoril nadalje še o skrbih, ki še kljub dobremu gospodarskemu položaju tarejo Avstrijo. Ta skrb leži manj v polni zaposlitvi kot pa na „cenah in stroških“. Zato mora biti glavna skrb nove vlade skrbeti za ustaljeno razmerje med cenami in plačami.

Če bo vlada tem nalogam kos, potem bo po zadnjih razburljivih tednih zopet prišel čas stalnega vladnega dela, je zaključil dr. Pittermann svoj govor.

Celovsko gledališče gostovalo v Ljubljani

V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo je uprizorilo celovsko gledališče v Ljubljani 28. in 29. marca 1964 pod vodstvom Gernota Schwickerta Raymondovo opereto »Maska v modrem«. Predstava je lepo uspela ter so želi celovški umetniki vsestransko priznanje.

Na povabilo predsednika skupščine socialistične republike Slovenije so se udeležili predstave s koroške strani deželni glavar Ferdinand Wedenig, član koroške deželne vlade deželni svetnik Hans Schober, kulturni referent pri koroški deželni vladi dvorni svetnik Othmar Rudan, celovski podžupan Josef Seidling ter kot predstavnika manjšine predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko in predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter.

Med predstavniki Slovenije so bili predsednik izvršnega sveta Viktor Avbelj, podpredsednik skupščine SRS dr. Marjan Breclj, podpredsednik izvršnega sveta Beno Zupančič in drugi.

Za goste s Koroške je priredil podpredsednik dr. Marjan Breclj v prostorih skupščine sprejem, ki je potekel v prijetnem vzdušju.

Na pozdrav podpredsednika skupščine dr. Marjana Breclja, je koroški deželni glavar dejal, »da dobri prijateljski odnosi med obema sosednima deželama ne koristijo samo Koroški in Sloveniji, ampak odnosom med Avstrijo in Jugoslavijo na sploh. Zato si želimo, da bi te odnose tudi v bodoče utrjevali.«

— K R A T K E V E S T I —

● V San Diegu so zazidali v temeljni kamen poslopja General Dynamics Astronautics Company zabor, katerega bodo smeli odpreti šele čez sto let. V zabor so shranili opise mnogih znanstvenikov, ki napovedujejo, kakšno bo življenje čez 100 let. Kdor bo zadel, bo prejel... čez 100 let menda nič.

● Kakor poroča Reuter, je v mestu Sivas v osrednjem delu Turčije umrla Hasera Simsek, ki je trdila, da ji je 169 let. Umrla je zaradi oslabele srčne mišice. Imela je sedem sinov, devet hčera in 87 vnukov.

Umrl je nadškof dr. Ujčič

V 85. letu življenja je umrl beograjski nadškof dr. Josip Ujčič.

Nadškof dr. Ujčič se je rodil 10. februarja 1880 v Starem Pazinu v Istri. Za duhovnika je bil posvečen leta 1902. Za doktorja teologije je bil promoviran na Dunaju leta 1908. Do imenovanja za beograjskega nadškofa leta 1936 je bil profesor teologije v Gorici, potem pa v Ljubljani. Bil je tudi na drugih visokih cerkvenih položajih. Beograjski nadškofiji je načeloval od leta 1946 do svoje smrti. Od leta 1946 do 1961 je bil predsednik škofovskih konferenc episkopata katoliške Cerkve v Jugoslaviji.

Vse delo in življenje je nadškof dr. Ujčič posvetil blaginji Cerkve. Kot ugleden prelat rimskokatoliške Cerkve in vršilec dolžnosti predsednika škofovskih konferenc se je s svojim stališčem in dejanji zavzemal za dobre odnose med državo in rimsko-katoliško Cerkvijo in tak je ostal do svoje smrti.

Novi ljubljanski nadškof

Sv. Stolica je imenovala msgr. dr. Jožeta Pogačnika za novega ljubljanskega nadškofa; msgr. Pogačnik je bil po smrti nadškofa Vovka administrator ljubljanske škofije, sedaj je postal njen pravi nadpastir. Imenovanje je prinesel iz Rima zagrebški nadškof msgr. Šeper in ga javil msgr. Pogačniku za njegov god za sv. Jožefa.

Politični teden

Po svetu . . .

VELIKONOČNI PRAZNIKI

so bili letos dokaj mirni, saj ni bilo posebnih svetovnopoličnih razburljivih dogodkov razen nekaj manjših ponovnih spopadov na Cipru in v jugovzhodni Aziji.

Pač pa moramo poročati o nekaterih naravnih katastrofah. Pretekli teden zopet lahko imenujemo „teden potresov“. Prve dni tedna so čutili precej močne potresne sunke na Portugaskem (v Lisboni) in v Maroku (v glavnem mestu Rabat in v Casablanci) v severni Afriki. — Strašna potresna katastrofa pa je zadela konec tedna severnoameriško zvezno državo Alasko, kjer je več krajev skoraj docela uničenih, nad 100 ljudi je mrtvih oziroma pogrešanih; po približnih cenitvah je nastala škoda več kot 250 milijonov dolarjev (nad 6 milijard šilingov). Po mnenju ameriških potresnih strokovnjakov je bila jakost tega potresa 10.000.000-krat hujša kot rušilna sila atomske bombe, ki je l. 1945 padla na japonsko mesto Hirošimo. V ponedeljek so čutili precej močan potres tudi v Čilu v Juž. Ameriki, kateri pa ni zahteval smrtnih žrtev.

Tudi letalske nesreče niso prizanešle. Najhujša se je zgodila v Italiji, kjer je potniško letalo Rim—Neapelj na veliko soboto tik pred ciljem zadelo v skalne pečine Vezuva in se razbilo. Pri tem je vseh 45 potnikov (večinoma Italijanov; Avstrijcev ni bilo med njimi) izgubilo življenje. — V Angliji se je zrušilo manjše letalo neposredno ob znanem konjskem dirkališču v Aintree; ubitih je bilo pet ljudi, ki so hoteli na tekme, med njimi tudi angleški pisatelj Nancy Spain. — Na železniško progo pri Livornu se je zaradi obilnega deževja v velikem tednu zrušil zemeljski plaz, zaradi katerega se je iztiril ekspresni vlak Milan—Rim; več potnikov je bilo težje in lažje ranjenih.

DE GAULLE IN LATINSKA AMERIKA

O nedavnem zelo uspelem državniškem obisku francoskega predsednika generala de Gaulle v Mehiki in tam okoli smo že poročali. Svetovni politiki pa še vedno posvečajo pozornost temu obisku in nekaterim zunanjepoličnim de Gaullovim izjavam. Tako posebno v ZDA ni ostalo nezapaženo, da so Mehikanci de Gaulle priredili še bolj triumfalen sprejem kot pa pokojnemu predsedniku Kennedyju. To pripisujejo dejstvu, da velja de Gaulle v Latinski Ameriki kot nekak simbol „demokratske opozicije“ proti ZDA.

Nadalje je politikom Lat. Amerike imponiral zlasti de Gaullov poziv k enotnosti med latinskoameriški državami (to so v glavnem države Srednje in Južne Amerike) — razen Kube in za nadaljevanje gospodarske pomoči tem državam. Ob zaključku razgovorov je predsednik de Gaulle obljubil, da bo Francija še nadalje gospodarsko podpirala Mehiko, hkrati pa je izrazil dvom, da bi bilo možno latinskoameriške države

pridobiti le s finančno pomočjo. — Ob tem obisku je bil de Gaulle povabljen, naj obišče večino držav Srednje in Južne Amerike — razen Kube.

V ZDA je ta obisk povzročil delno neprijetno presenečenje — posebno še zato, ker je de Gaulle odklonil, da bi ob tej priložnosti prišel tudi v Washington na obisk k predsedniku Johnsonu. Tudi bivšemu severnoameriški predsedniku Trumanu ni bil ta de Gaullov obisk v Srednji Ameriki posebno všeč, češ da hoče de Gaulle povzročiti nesoglasje med ZDA in latinskoameriški državami; Truman se ob tej priložnosti ni izrazil posebno ljubeznivo, rekoč: „Bolje je, da de Gaulle ne vtika svojega dolgega nosa v amer. zadeve, sicer ga lahko še izgubi!“ — Vendar pa je Washington ob zaključku tega obiska priznal, da francoski predsednik ni podal v Mehiki nobenih takih izjav, ki bi bile proti ZDA.

MED IZRAELOM IN ARABSKIMI DRŽAVAMI

napetost nikakor moče pojenjati, temveč se stopnjuje. Te dni je egiptovski predsednik Naser pozval izraelsko državo, naj čimprej uredi položaj glede arabskih beguncev, ki so morali pred leti zapustiti Izrael. Zahte-

val je, da jim mora omogočiti svoboden povratak in jim zagotoviti možnost obstoja, dela in zaslužka. Ako Izrael noče te zadeve rešiti prostovoljno, jo bodo begunci skušali rešiti s silo; pri tem jim bodo rade volje pomagale vse arabske države — z Egiptom na čelu.

Izraelska zunanja ministrica Golda Meir je nedavno izjavila, da predsednik Naser smatra vojno proti Izraelu kot edino možno rešitev „palestinskega problema“. Zanimivo je v tej zvezi tudi dejstvo, da se je Naser kot edini izmed šefov tako zvanih nevtralističnih držav izjavil proti ustvaritvi brezatomske cone v Afriki. Zahodni diplomati celo trdijo, da ima Naser načrt, uničiti izraelsko državo v letu 1966; do tedaj pa hoče, da bo izgradnja raket tako daleč napredovala, da bo Egipt ta napad lahko izvršil z bliskovito naglico.

SVETOVNA GOSPODARSKA KONFERENCA

V začetku preteklega tedna se je v Ženevi v Švici pričela po vsem svetu z napestostjo pričakovana mednarodna gospodarska konferenca, katere se udeležujejo tako rekoč vse države sveta in najvažnejše organizacije OZN — vseh skupaj 122! Po mnenju svetovnih politikov bodo posebno „države v razvoju“ zahtevale zase večji vpliv na mednarodno trgovino. O tej konferenci bomo izčrpnije poročali prihodnjič.

. . . in pri nas v Avstriji

NOVA VLADA

Tik pred Veliko nočjo je vso Avstrijo vsaj z delno radostjo navdala vest, da sta se obe glavni vladni stranki zedinili glede sestave nove vlade po odstopu dosedanjega kanclerja dr. Gorbacha in s tem v zvezi glede vsebine vladne izjave novega kabineta pod vodstvom dr. Klause, v kateri je rešeno — sicer še ne dokončno — tudi toliko osporavano in razpravljano vprašanje vrnitve dr. Otona Habsburškega v Avstrijo.

Bil je tako rekoč že skrajni čas, da je prišlo do tega sporazuma med OeVP in SPOe, saj dosedanj vladni kabinet dr. Gorbacha ni hotel več reševati kakih važnejših zadev, češ da naj te reši novi kabinet dr. Klause. V zvezi s habsburškim vprašanjem je strankino vodstvo SPOe ves čas pogajanj stalo na stališču, da je sporazum le na ta način mogoč, da se upošteva sklep parlamentarne večine (SPOe in FPOe) na zasedanju 4. julija lani, po katerem je povratak dr. Habsburga v Avstrijo nezajelen.

V teku nadaljnjih pogajanj in razmotirvanj je vodstvo OeVP izdelalo nekaj osnutkov izjave, ki naj bi jo dr. Oto Habsburg proučil in v slučaju soglasnosti podpisal. S tem osnutkom je šel pred tednom glavni tajnik OeVP dr. Withalm k njemu na Spodnjo Bavarsko v Pöcking (ne „Pöckau“, kot smo brali v nekem tuk. nemškem tisku). Dr. Habsburg je podpisal izjavo, da se odpove povratku v Avstrijo za čas potrebnih pogajanj oziroma za zakonodajno dobo sedanjega parlamenta (torej nekako 2 leti).

Nekateri politiki in to nikakor ne le socialisti, temveč tako rekoč iz njim nasprotnega tabora, pa se pri vsem tem izprašujejo, čemu je bilo potrebno „toliko hrupa za nič“, ko „naj bi se v današnjem gospodarsko tako negotovem času“ tudi pri nas v Avstriji raje lotili reševanja bolj važnih vprašanj. — Drugi politiki iz istega tabora pa so hkrati „škodoželjnega“ mnenja, da bi ta vladna kriza lahko tudi brez škode trajala še nekaj mesecev, ker da dosedanja vlada tudi le zelo okrnjeno vrši svoje posle; „naj bi pustili v polni meri delati parlamentu in pristojnemu resornemu uradstvu, pa bi potem šlo tudi brez vlade; mogoče bi šlo celo bolje in bi bilo cenejše.“ (Seveda so taki „predlogi“ nesmiselni, a na žalost le vsebujejo zrno resnice!)

V zvezi s tem nesrečnim „habsburškim vprašanjem“ pa moramo omeniti zadnje

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE NA GRADIŠČANSKEM,

ki so bile 22. marca t. l. in katerih izid ni zanimal le Gradiščance, temveč tako rekoč vso Avstrijo (o čemer smo deloma že zadnjič poročali), so dejansko prinesle preseñčenje. Sedaj, ko se je „volilno ozračje“ že nekoliko umirilo in razčistilo, je precejšnji del avstrijske umerjene javnosti mnenja, da se mora OeVP zahvaliti za svoj poraz v prvi vrsti vprav svoji „vztrajnosti“ o reševanju vprašanja povratka dr. Habsburga v Avstrijo, ko bi sicer lahko obdržali sedanje pozicije, če bi jih že ne celo izboljšali!

zine — pa naj bi bila še tako uboga —, v kateri bi manjkalo velikonočno jagnje kot najbolj tradicionalna in glavna jed na ta veliki praznik.

Zadnje dneve pred praznikom otroci sedijo po vrtovih in parkih in barvajo pirhe (pisanke). V cerkvah naznanjajo duhovniki Kristusovo zmago nad peklo; verniki pokladajo po tleh vejice omele (Mistel). Ko pa zopet zazvonijo zvonovi, je ves Ciper na nogah. Veliki ognji zagore, ne manjka tudi ognjemetov in godbe igrajo po cestah; lutke iz blaga, ki predstavljajo Juda Iškarijota, obesijo na pokopališčne zidove, jih kamnajo, prebadajo, „obglavijo“, razrežejo in končno zažgo.

Ob enajstih ponoči na veliko soboto zvonovi ponovno vabijo vernike v cerkev. Ko duhovnik slovesno oznani: „Kristus je vstal!“, doseže velikonočno praznovanje svoj višek. Hkrati gre duhovščina k onim cerkvenim vratom, ki so bila zadelana in vsa zastavljena, in jih s skupnimi napori slovesno odpre, hoteč na ta način simbolično prikazati Kristusovo vstajenje. Po končanem cerkvenem opravilu se verniki še nekaj ur zbirajo in sprehajajo po razsvetljenih cestah, pozdravljajoč se med sabo: „Kristus je vstal!“ — in z odgovorom: „Resnično je vstal!“

In Velika noč leta Gospodovega 1964...? Po vsem svetu je bila še dokaj mirna in

SLOVENC

doma in po svetu

Mati skrbi za hromea sina

Pri Mariboru živi mati, ki že 39 let skrbi za svojega hromea sina in ga neguje. Od leta 1925 je hromi Engelbert Premužak prikovan na posteljo, ki ga je vanjo položila paraliza. Šest let je bil star, ko ga je napadla ta strašna bolezen, zdaj jih šteje 45. Mati Zofija Premužak, ki je danes 80 let stara je vso dolgo vrsto let ob njem. Živahna je še in hudomušna. Ne more biti stara, ker je sin njena mladost. Skrb zanj je njen vseobsežen življenjski cilj. Zato mora biti sveža in skrbna.

Slovenski rojak dr. Dare Vouk,

ki živi in deluje med Slovenci v Venezueli se uspešno uveljavlja kot zdravnik. Najprej je deloval v mestu El Morro, pred dvema letoma pa je napravil specializacijo za kardiologijo (bolezi srca) na kardiološkem zavodu v mestu Meksiko v Mehiki. Pred letom dni se je vrnil v Venezuelo, kjer je prevzel v mestu Cumaná državno vodstvo zavoda „Centro Cardiovascular“.

Uspela Bernikova razstava v Parizu

V Parizu, v znani pariški grafični galeriji „La Hune“ (izg. la ün), je razstavljal slovenski slikar Janez Bernik svoje stvaritve od 24. januarja do 18. februarja.

Prikazal je 25 svojih novjših gvašev (slikanje z vodnimi barvami) in grafik (risank) ter dosegel ugodne kritične ocene v revijah „Arts“ in „Les Nouvelles Littéraires“ (izg. art in le nuvel literer).

Simfonični orkester ljubljanske Glasbene akademije

je 31. marca nastopil v Vidmu. Pozneje pa bodo Videmčani z zborom in orkestrom nastopili v Ljubljani. — Ljubljana bi ob priložnosti, ko so gostovali v Vidmu, nastopili tudi v Trstu, vendar ni za nastop na razpolago nobene dvorane.

10-letnica smrti Čibeja

Ob desetletnici smrti znanega pedagoškega delavca Edvarda Čibeja iz Slokarjev pri Ajdovščini so tamkaj na njegovem domu pripravili spominski večer. Edvard Čibej je bil poseben znan po zasebnem muzeju s področja prirodoslovja in narodne kulture. Na spominskem večeru so sodelovali tudi domači pevski zbor in recitatorji.

Mladinska knjiga — Ljubljana

Pri založbi Mladinska knjiga je te dni izšla že tisočpetstota knjižna publikacija. To je 62. zvezek zbirke Kondor: „Izbrane pesmi“ Otona Zupančiča v izdobi in redakciji pesnika Janka Glazerja, ki je napisal tudi spremno besedo. Naslovno stran knjige, ki je dejansko prva široko dostopna zbirka Zupančičeve poezije za dijake, krasi večbarvna reprodukcija R. Jakopiča.

Razstave slikarjev Straussov

Lani v jeseni so prvič razstavili v Slovenjem Gradcu (Slovenija) v Umetnostnem paviljonu umetniški opus slovenjegraških baročnih slikarjev Franca Mihaela in Janeza Andreja Straussa. Po jesenski razstavi so dela odpeljali v Gradec, kjer so bila deležna posebne pozornosti avstrijske javnosti in tiska.

Pred nedavnim pa so bile te stvaritve razstavljene v mariborski Umetnostni galeriji. Oče Franc Mihael je bil zastopan s trinajstimi, sin Janez Andrej pa s 36 deli.

† VINKO ZOR

Dne 5. marca 1964 so pokopali v Preski pri Medvodah č. g. Vinka Zora, ki je umrl in zadnja leta deloval pri nekdanjem največjem fari na Kranjskem, pri Sv. Petru v Ljubljani. Svoj čas je bil pri Prosvetni zvezi in delaven mož v katoliških prosvetnih organizacijah, dokler so te še smele delovati.

deležna velikonočnega razpoloženja. Le na Cipru tega letos ni bilo. Po vrtovih in parkih, kjer so sicer posedali otroci in barvali pisanke, stojé tanki in druga vojaška vozila. Namesto pobožnih sprevedov domačinov s svetimi podobami se tam sprehajajo vojaki in policisti z orožjem v roki — z resnimi obrazi.

Od vseh lepih velikonočnih običajev je ostal le eden — najbolj žalosten: te dni je bilo čuti le žalostinke velikega petka, katerih pa letos niso prepevale le grško-pravoslavne, temveč tudi muslimanske (turške) žene. Kajti na otoku kmalu ne bo več družine, v kateri ne bi žalovali za mrtvim možem, sinom, očetom, dedom ali bratom; padlim v teh državljanskih bojih...!

H. L.

Velika noč na Cipru

Sredozemski otok Ciper, nad katerim je pred nekaj leti prenehala britanska nadoblast in je postal samostojna država, je zaradi sporov in spopadov med tamkajšnjim grškim večinskim prebivalstvom in turško manjšino že nekaj mesecev v ospredju svetovnopoličnega zanimanja. V naslednjem članku pa pustimo to ob strani in hočemo našim bralcem prikazati lepe običaje okoli Velike noči, kakor jo je doživljal — in upajmo, da jo bo zopet v bodoče — v mirnih, urejenih razmerah pravoslavni del prebivalstva. (Turško prebivalstvo je seveda muslimansko.) Uredništvo.

Vsako leto grede Ciprčani na cvetni ponedeljek ven na polja, kjer priredijo nekak piknik, pri katerem pa zaužijejo le kruh, olive in sadje, ker se posta točno in vestno držijo. Ta predvelikonočni „ponedeljkov praznik“ je navadno združen z večjim obhodom v narodnih nošah in deloma maskah, kar si seveda vsakdo hoče ogledati.

Na cvetno nedeljo prinesejo verniki v cerkev oljčne vejice, ki ostanejo tam štirideset dni, nakar jih šele odnesejo domov. Tem oljčnim vejicam pripisujejo čudotvorno moč.

Na veliki četrtek nosijo po cestah mest in vasi lesene križe; prebivalci hiš pa denejo v okna svete podobe, ki prikazujejo

Jezusa na križu z žalostno Materjo božjo ob njem. Isti večer zagnejo po cerkvah svete podobe (ikone) s črnim blagom, hoteč s tem prikazati nastopajočo žalost zaradi Jezusove smrti. Prebivalci podeželja se med seboj obiskujejo in pri tem vsakemu gostu ponudijo čašo, napolnjeno z jesihom v spomin na to, da je Jezusu na križu bil jesih zadnje okrepčilo.

Na veliki petek si ne sme noben Ciprčan umiti niti obraza niti rok, ne očistiti nohtov in se ne počesati. Kdor si na ta dan umiva lasé, trdijo, da jih bo v kratkem izgubil. Otroci hodijo od hiše do hiše po mestih in vaseh in krasijo hišna vrata in svete podobe s cveticami. Pod vodstvom duhovnikov gredo po cestah procesije ob ognjemetih in streljanju; ženske medtem pojejo „Marijine žalostinke“; to žalno petje včasih traja celo nekaj ur.

V Paphosu (pristaniško mesto na zapadnem obrežju otoka) je navada, da matere na Veliko noč naredijo svojim malim sinčkom posebne vrste močnato jed (iz pšenične moke, sira, sladkorja in kvasa). Ko začne testo vzhajati, vzamejo matere sinčke v naročje in pri tem govoré: „Kot to velikonočno testo narašča, tako naj tudi moj sin raste in postaja velik!“

Veliko dela imajo v dneh pred Veliko nočjo tudi mesarji, kajti na otoku ni dru-

Nova uprizoritev „odra mladje“

Izvedba trodejanke »In potem bo noč« nov dokaz prizadevnosti mladih gledališnikov

Po daljšem odmoru se je »oder mladje« spet predstavil koroški javnosti, in sicer z igrjo »In potem bo noč«. Igrali so jo že v St. Primožu, v Globasnici, v Vogrčah, v Libučah, v St. Ilju in v St. Janžu v Rožu.

Drama, katere avtor je Gualberto Titta, se godi nekje na meji med Argentino in Bolivijo, v južnoameriškem pragozdu torej, v tistem pragozdu, ki skriva v svojem toplu in vlažnem telesu boleznijo za ljudi in živali.

Primitivna baraka v tem pragozdu je prizorišče za res dramatsko dejanje, ki se razvija, zapleta in razpleta med tremi osebami: to je profesor Lehnov, od vsega začetka skrivnostna oseba, ki deluje po žrtvovalno na postojanki človečnosti. Njemu ob strani stoji Simon, napol indijaneec, zvest služabnik. Takoj ob začetku pa nas avtor tudi seznani z inženirjem O' Hara, ki ima nalogo graditi železnico skozi pragozd, ki pa zaradi tropске deževne periode išče zavetja pri profesorju. V ozadju pa stoji tista oseba, ki se nikdar ne prikaže na odru, ki pa je poleg profesorja centralni lik vsega dogajanja: Jana, dekle, ki je, kakor se pozneje izkaže, s profesorjem v sorodstvu. Ona žene dramatsko zgradbo naprej. Dejstvo, da je nam avtor ne prikaže na odru, le še bolj stopnjuje gledalčevo napetost. Res je tako, da dialogi nikdar ne zamro, nikdar ne postanejo dolgočasni, ker je vsa atmosfera polna duševnega smodnika; gledalec čuti eksplozijo v zraku. Dež, ki se neprenehoma vlija skozi vse dejanje, postaja simbol morečega razpoloženja.

In kakšen človek je ta naš profesor Lehnov! Kako ga je avtor ustvaril človeškega v verskih dvomih, v humanističnem stremeljenju in v zmagi nad samim seboj. Podrl je vse mostove do srčnih čustev. In vendar je ostal človek v teh dvajsetih letih, odkar biva v Afriki. Kako dolga je pot od trenutka, ko pravi: »Ideal je nekaj, kar nas ovira, da bi svobodno razpolagali z našim življenjem. To je goljufiva kača, ki se danes imenuje poklic, jutri poslanstvo, pojutrišnjem namen... To je slepilo, ki nas zastruplja s svojo nedosegljivostjo vse dotlej, dokler ne iztegnemo petala... Ljudje smo živali: kot vsa druga bitja, za spoznanje boljše od zveri, od rastlin in od kamenja; brez določenega cilja... Edina stvarnost je to, da živimo; s smrtjo preneha tudi ta«, pa do tistega »Zmagal si, Galilejec«, ki se mu izvije iz za smrt zaznamovanih ust; žrtvoval je svoje življenje, da bi rešil življenje Jane.

Brez uspeha skuša Simon, veren katoličan, svojega profesorja, ki ga zelo časti, priveriti na pravo pot. Brezverstvo inženirja O' Hara nima svojih temeljev v filozofskem razglabljanju o smislu sveta in človeškega življenja, ampak v ugotovitvi, da je življenje bolj naravno, če gledaš nanj stvarno. A oba, Simon in O' Hara se s spoštovanjem klanjata pred žrtvijo profesorja.

Zgoščeno dejanje gre neprenehoma naprej. Jedro igre naj iščemo v sicer nekolično težkem, a vendarle tudi za naše pode-

želske gledavce po smislu razumljivem pogovoru ob začetku drugega dejanja in v pretresljivem koncu.

Da odrovi v teh mesecih, odkar so uprizorili igrjo »Mati Tereza«, niso spali, o tem je prepričan vsak, ki je videl to uprizoritev. Matevž Grilc je svojega Lehnova igral naravnost dovršeno. Krenja zadržane misli, boj v notranjosti in končna zmaga: vse to mu je uspelo, v vsem tem je imel publiko takoj na svoji strani, tudi z najtežje dojemljivimi izreki. K napredku, ki ga je pokazal od Kreona do Lehnova, mu iskreno častitamo! Jože Habernik je bil že po zunanji postavi predestiniran inženir O' Hara. Avtor si je zamislil svojega O' Hara brezbriznega več ali manj neproblematičnega: tako ga je Habernik upodobil. Lahko pa bi bil za nianso manj patetičen. Pomočnika Simona je igral Gustl Malle. Sigurno je kriva vloga, da je ostal bolj bled. Ni mu nudila možnosti, da bi se »izignjal«. Sicer pa je tudi njegova vloga bila podana z veliko skrbnostjo.

Režija Erika Prunča je težila po čim bolj zgoščeni uprizoritvi. K temu je pripomogel že uvod, v katerem so bile

pokazane barvne slike iz Južne Amerike, ki jih je stavil na razpolago č. g. Vinko Zalec. Magnetofonski trak pa je pričaral v dvorano zgodovino in kulturo tega nam malo znanega dela sveta. Kakovost magnetofonskih posnetkov se je presenetljivo razlikovala od posnetkov pri prvih odrskih uprizoritvah. Ta ideja filmsko-akustične ekspozicije se nam je zdela posrečena, čeprav je mešanje odrskega in filmskega ambienta samo ob sebi problematično.

Naj omenimo še osebe, ki so tudi pripomogle k uspehu uprizoritve: scena, ki so jo izdelali člani pod vodstvom Alojza Prunča, ima prednost, da je zločljiva in za hiter transport posebno pripravana. Doprinesla je svoje k pragozdnemu razpoloženju. Tehnični vodja Tone Rigelnik, teh. osebje Jože Kovarčič, Aleksander Kassel in Pavle Pernjak ter šepetalec Jože Mikl: vsem gre hvala za vzorno delo.

Publika je vsepovsod sledila s hvalečnostjo napetemu dejanju. Četudi je ostal ta ali oni stavek nerazumljiv, je bilo bistvo igre dojeto. Končno pa je naloga »odra mladje«, prinašati dobro in zahtevno igralsko kulturo v naše vasi.

dr. r. v.

Knjižna proizvodnja v svetu

Avstrija

V primerjavi z letom 1962 se je knjižna produkcija v letu 1963 dvignila za 14,9 %. V letu 1962 je bilo 3630 novih naslovov, 1963 pa 4171. Ta porast knjižne proizvodnje je treba pripisati številnim ponatisom, ki jih je bilo 589 v letu 1962, v 1963 pa 1058, medtem ko je število novitet padlo od 3041 na 3013.

Če pregledamo razdelitev knjižne produkcije po panogah, dobimo naslednjo sliko: na prvem mestu je beletristika s 587 deli, sledijo dela ekonomskih in socialnih ved (500), naravoslovnih (274), prava (253), mladinske literature (247), šolskih knjig (242), dela iz tehniškega in industrijskega področja (235), verskega področja (208), umetnosti (149), poljedelstva (135), filologije (121), pedagogike (117), zemljepisa (116), komercialnih ved (114).

V primerjavi z letom 1962, ko je bila povprečna cena knjige 60,6 šilinga, se je leta 1963 dvignila cena knjige na 71,8 šilinga.

V letu 1962 je bilo 261 prevodov iz tujih literatur, kar je predstavljalo 7,1 % celotne knjižne proizvodnje leta 1963 pa 291, kar predstavlja 6,9 % celotne knjižne produkcije.

Madžarska

Knjižna produkcija v letu 1962 izkazuje 22.000 publikacij; od tega je 3484 publikacij z več kot 64 stranmi. V primerjavi z letom 1961 je znatno naraslo število poljudnoznanstvenih del, pri katerih se je tudi občutno povečala naklada. Tudi število strokovne literature je poraslo, pri leposlovju pa so se to leto povečale naklade.

Nizozemska

V letu 1962 je imela žepna izdaja knjig v Holandiji velik uspeh. Na zadnjem

knjižnem sejmu v Antwerpnu je bilo uradno ugotovljeno, da so žepne knjige »izdaje tega stoletja«. Leta 1962 je izšlo 21 milijonov knjig, kar predstavlja po 3 izvedbe na vsakega prebivalca. Od skupnega števila izdanih knjig je bilo nad 35 % »žepnih izdaj«.

Velika Britanija

V drugi polovici 1963 leta se je povprečna cena knjige dvignila od 23 s 3d na 26 s 4 d.

Posebej velja pripomniti, da se je cena beletristiki dvignila za 3 d.

Združene države Amerike

S pomočjo institucije »American Book Publishers Council« je bilo ugotovljeno, da je bilo leta 1962 prodanih knjig (niso vštete šolske knjige) za 798 milijonov dolarjev. Po ugotovitvah inštituta »American Textbook Publishers' Institute« pa naj bi bilo v istem letu prodanih šolskih knjig za 802 milijona dolarjev.

Zagonetnejše od piramid in azteških svetišč

V džungli Kambodže so odkrili ostanke mogočnih svetišč in vladarske palače. Ostanke mesta z najmanj milijon prebivalcev. Kdo so bili graditelji teh zgodovinskih znamenitosti? Kam so izginili nekdanji prebivalci?

Pred 103 leti se je slavni francoski raziskovalec Henry Mouhot tedne in tedne prebijal s svojim spremstvom in nosači skozi džunglo današnje Kambodže (azijska država). Bil je že skoro na tem, da svoje raziskovanje prekine, ker so mu pešale moči, nenadoma pa se mu je zazdelo, da je skozi zaveso ovijalk odkril obrise velikih zidov in stolpov. V začetku se mu je zazdelo, da je morda to vročičen privid, kajti tresla ga je mrzlota. Z drhtečimi rokami si je še naprej utiral pot med ovijalkami, jih »razgrnil« in pri tem odkril kamnite bloke pod seboj. In čeprav je bil ves izčrpan, se je začel vzpenjati po zelenih stopnicah in vročino sekal desno in levo skozi ovijalke, ki so mu zapirale pot. Naglo je delal in se nenadoma znašel že v temni notranjosti svetišča, o katerem svet do tedaj še ničesar ni vedel.

Ruševine dveh nekdanjih mest Angkor. Koder je Francoz Mouhot mekoč s težavo prodiral skozi dračje, vodi danes moderna cesta, ki povezuje delno odkopane ruševine starih mest Angkor-Tom in Angkor-Vat z bližnjim mestom. Angkor pa slovi danes kot največja turistična atrakcija Kambodže.

Angkor izhaja iz zlate dobe cesarstva Kmerov, ki se je v dobi med 600 in 1000 let po Kristusu raztezalo vse od Bengalskega zaliva do Kitajskega morja.

Angkor-Tom

Angkor-Tom je imel nekoč najmanj milijon prebivalcev.

Notranji del mesta je bil zgrajen po načrtu, in sicer v obliki pravokotnikov, obdan pa z 2,5 kilometra dolgim zidom.

Keatke kulturne vesti

● Prav gotovo malokdo ve, da je tako cenjeni Davisov pokal, ki ga dobi v prehodno posest najboljša teniška reprezentanca sveta, velika srebrna posoda za punč. Ko je bogati Davis razmišljal, kakšno trofejo, naj bi dal za nagrado za teniško srečanje med Angleži in Amerikanci, je domača gospodinjka pomočnica predlagala to srebrno posodo, ki je bila sicer precej vredna, toda je niso uporabljali, ker jim ni bila všeč.

● Zapuščina ameriškega pisatelja in Nobelovega nagradenca Ernesta Hemingwaya znaša 1,4 milijona dolarjev. Po odtegljajih (davki in druge obveznosti) bo pisateljeva vdova prejela okoli milijon dolarjev. Ernest Hemingway je umrl leta 1961 v starosti 61 let.

● Starosta nemških koncertnih pianistov prof. Wilhelm Backhaus je slavil te dni svojo 80-letnico rojstva. Bil je večkrat odlikovan z različnimi glasbenimi nagradami. Že kot osemletni deček je prvič javno nastopil. V začetku svoje življenjske glasbene poti je igral skoro izključno samo Lisztova dela. Pozneje pa se je posvetil posebno skladbam Beethovna in Brahmsa. Prof. Backhaus živi danes v Luganu, v Švici.

William Shakespeare:

Hamlet, Macbet, Othello

V knjigi, ki bo ena najpomembnejših izdaj DZS, so zbrane tri najboljše in najbolj znamenite drame Shakespeara. Vse tri drame je mojstrsko prevedel Oton Zupančič. Le »Hamlet« je po vojni doživel še dva ponatisa, drugi dve pa je le težko dobiti v redkih predvojni izdajah.

Hamlet—Macbet—Othello sodijo med tako imenovane Shakespeareove »težke« tragedije, v katerih je postavil na oder tragično podobo primarnih problemov človeške eksistence: samoljublje, oblastilželjnost, življenjski pesimizem, ponos, ne-hvaležnost. Zgodba o Hamletu, danskem princu, je tragedija človekove vesti, razpete med dvoje skrajnosti: med čustva in dolžnosti; Othello je pretresljiva tragedija elementarne, razjedajoče, pogubne ljubosumnosti; Macbet pa skoraj dramska balada o neustavljivi sli človeškega samoljublja in oblastilželjnosti.

Besedilo je pregledal in prilagodil sodobnemu pravopisu Janko Moder. Knjiga je izšla v izbrani opremi s 352 stranmi.

Krasilo ga je 54 stolpov in vsak izmed teh nosi na vsch štirih straneh lik indijskega boga plodnosti in uničenja — Sive. V središču mesta je vladarjeva palača s 54 glavnimi in stranskimi stolpi in neskončnimi hodniki in stopnišči.

Kaj pa je bilo z onim milijonom ljudi, ki so nekoč v njem živeli in o katerih ni sledu? Zgodovinarji danes vedo povedati, da so cesarstvo Kmerov uničili Tajci, sedanji Siamci.

Angkor-Vat

Prav tako so zagonetne tudi ruševine bližnjega manjšega Angkor-Vata, ki je bilo mesto cerkva, samostanov, stanovanjskih poslopij za bodoče menihe, služabnike ter obredne plesalke.

Manjše mesto cerkva se je širilo na približno dveh kvadratnih kilometrih površine. Široko »svečano cesto«, ki je bila dolga 925 metrov in ki vodi do osrednjega svetišča, je obdajalo stebrišče. Cesta vodi skozi vrsto notranjih dvorišč in preko mogočnega stopnišča pripelje do »tretjega nadstropja«, s katerega se vzpenja osrednji stolp.

Sužnji gradili mesti Angkor

Niti velike piramide v Egiptu, niti veličastna svetišča Aztekov niso znanstvenikom dala toliko dela in krila toliko tajnosti, kot jih krijeta Angkor Tom in Angkor Vat. Koliko ljudi je n. pr. moralo delati, da bi zgradili ti dve mesti. Moralo jih je biti najmanj 30.000. Samo da bi zgradili osrednje svetišče, so morali graditi najmanj 40 let. In kdo so bili ti tisoči delavcev, ki so to delali? Verjetno so to bili sužnji, morda ujetniki vladarjev Kmerov, ki so se pogosto bojevali s sosedi,

Najbolj prevajana slovenska knjiga

Ob 100-letnici Jurčičeve povesti »Jurij Kozjak, slovenski janičar« je izšel pri Mohorjevi družbi v Celju kot redna izdaja (72.000 izv.) tudi nov natis tega dela s slikami Gvidona Birole. Ob tej izdaji, ki je v izvirniku osemnajsta, si velja ogledati, po katerih drugih deželah tudi prebirajo to Jurčičevo povest.

Francozi imajo že štiri izdaje, zadnja je iz leta 1959. Italijani so v lanskem letu dobili že drugo izdajo. Po dve izdaji imajo tudi Angleži (V Kanadi in Londonu), po eno pa Nemci, Grki, Portugalci ter — Latinci.

Povest je že izšla kot podlistek v naslednjih jezikih: v francoščini (v Parizu in Švici), litvanščini (v Ameriki), vietnamščini, nemščini (v Švici) ter v treh hrvaških prevodih (Gradišćanska in dva v Ameriki).

Za objavo (knjižno ali kot podlistek) in medtem morda že v tisku pa so nam znani

prevodi še v naslednjih jezikih: kitajščini španščini, kinyarwardu (Kongo), nizozemščini, ruščini, v tigrinskem in amarico jeziku (Abesinija), bolgarščini, ukrajinščini, armenščini, japonsščini, bengalščini, hebrejščini in danščini, v ciganskem, malteškem, arabskem in jeziku z otoka Madagaskar.

Največ zaslug za tako številne prevode ima Ferdinand Kolednik, naš rojak — duhovnik na Koroškem, ki je oskrbel že francoski, italijanski, angleški, nemški in latinski prevod; srbski in hrvaški prevod pa pri nas še nista izšla. Svoje tako plodovito delo na razširjanju Jurčičeve povesti pa neumorno nadaljuje in napoveduje, da bodo to povest kmalu brali še v sirijskem, slovaškem, lužiskosrbskem, švedskem, norveškem, retoromanskem in romunskem jeziku kakor tudi v dveh indijskih in še v drugih jezikih.

Naše prireditve

Slovensko prosvetno društvo »Bilka«
v Bilčovsu

Vabilo

Naši najmlajši igralci vabijo vse prijatelje naše mladine na zanimivo igro

»RDEČA KAPICA«

ki bo v nedeljo, dne 5. aprila 1964, ob pol 3. uri popoldne v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Pridite v obilnem številu, da se z našimi otroki poveselimo uspeha njihovega nastopa.

Vabijo mladi igralci

»ODER MLADJE«

uprizori v nedeljo, dne 5. aprila, ob pol 3. uri popoldne v Kolpingovi dvorani v Celovcu zanimivo igro iz južnoameriškega pragozda

»IN POTEM BO NOČ«

Prisrčno vabljeni

ZVABEK

Katoliška mladina iz Smihela gostuje na belo nedeljo, 5. aprila, ob pol treh popoldne v farni dvorani v Zvabeku z igro

KAPLAN KLEMEN.

Napisal pisatelj Karel Mavser po istoimenski povesti.

VOGRČE

Katoliška mladina iz Smihela gostuje na belo nedeljo, 5. aprila, ob 7. uri zvečer v farni dvorani v Vogrčah z igro

KAPLAN KLEMEN.

Napisal pisatelj Karel Mavser po istoimenski povesti.

VABILO

Prosvetno društvo »Rož«, v Št. Jakobu v Rožu priredi v nedeljo, dne 5. apr. 1964, ob 14. uri popoldne pri »Pušniku« v Ločah in ob 19.30 zvečer pri »Prangarju« na Brnci igro

»MOČ UNIFORME«

Vsi od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Popravek

Bravce prosimo, da nam oprostite, ker se nam je pripetila neljuba napaka. »Škofov zavod v Adroguču« je v Argentini in ne v Franciji (op. uredništva).

Gledališki list „odra mladje“

Posebno presenečenje zadnje uprizoritve »odra mladje« je gledališki list. Pester v svoji vsebini, nam prinaša poročila iz celovškega mestnega gledališča (Dürrenmattovi »Fiziki«, Shakespearova »Ukročena trmoglavka« in Brechtov »Kavkaški krog s kredo«), z Dunaja, iz Gradca in iz Ljubljane. O pomenu malih gledališč razpravlja Matevž Grilc, o »odru mladje« piše Erik Prunč. Vsi članki so ilustrirani s klišei iz Celovca, Dunaja in Ljubljane. Okusno zunanjo opremo je napravil Pavel Pernjak. Izdaja tega na lepem papirju tiskanega gledališkega lista je razveseljiv dogodek v koroškem kulturnem življenju.

KAJ JE SAUNA

Sauna je domače parno kopališče, kakršno imajo na Finskem in zdaj že tudi marsikod drugod domala pri vsaki domačiji. Vsekakor so Finci tudi zaradi tega tako odpori in žilavi, ker se od zibelke do groba redno, najmanj po enkrat na teden, utrjujejo v saunah.

Sauna je lesena stavba, sestavljena iz brun ter ima samo vhodna vrata in lino, ali odprtino za dim. V kotu je preprosto ognjišče, zloženo iz kamenja, zraven pa je nekaj klopi ali lesenih teras za ležanje. V sauni zakurijo nekaj ur pred uporabo. Brž ko je ves les pogrel in je ostala samo še žerjavica, zaprejo lino, polijejo razbeljeno kamenje z vodo in se začno kopati, se znojiti in se šibati.

V dobri sauni je okrog 70° C vročine. Ljudje se najprej dobro prepotijo, nato se umivajo z vročo vodo in milom. Potem se spet poté in bičajo po goli koži z brezovimi metlicami. Nazadnje se polivajo še z mrzlo vodo, se podrgnejo s snegom ali skočijo v bližnje jezero in plavajo. Ko se ohladijo, se spet oblečejo in se počutijo kakor prerojeni.

Prav zaradi utrjevanja v saunah Finci mnogo lažje prenašajo težave svojega ostrega podnebja. Na marsikateri evropski kmetiji že posnemajo Fince in če jih bomo tudi mi, bo to samo v korist našemu ljudskemu zdravju.

LIBUČE — „ODER MLADJE“

„In potem bo noč...“ Ugibali smo, kaj nam bo ta čudni naslov igre povedal?... „In potem bo noč... da, noč ima svojo moč...“

Strahovita mrzla burja je divjala čez libuško polje na večer nedelje 15. marca in bodice snežink so se vsipale v obraz, ko smo se gostje bližali Marinovi gostilni. Bali smo se, da dvorana v taki burji ne bo zasedena. Toda, ko so zadnji gostje, ki so prej opravili še pobožnost „križevega pota“ prišli v dvorano, je ta bila že polna razigranih gostov.

Scenerija odra je bila zelo zanimiva. Naši študentje so iznajdljivi. Uvodni film z govorniško spremljavo je bil zelo posrečena točka, ki je gledalce v duhu postavila v sredino pragozda južne Amerike.

Igra za one, ki so ji resno sledili, ni bila težko razumljiva. Bila je podučljiva za mlade in stare. Igralci so svoje vloge podajali tako živo, da je bil gledalec nehoti zajet in postavljen med luč in temo in tako je med njima lahko izbiral in, upamo, izbral si je luč!

Kakor že vse naše prejšnje predstave na odru, je povedala tudi ta, da je le luč za nas odrešilna — luč — ljubezen.

Zato mislimo, da je bilo povsem zgrešeno, ko se je spodaj pri nekem omizju čulo grobo zbadanje, naperjeno proti študentom — ki naj da se le zgubijo čez mejo. Vsi v dvorani pa smo namreč čutili, da hočejo med nas prinašati le mir in luč — bratske ljubezni. Kulturna prireditve — čeprav v našem domačem jeziku podana, ni ogabna volilna propaganda, kakršna se te dni razvija v naših treh občinah, združenih v eno družinsko anarhijo. — — —

Odru Mladje pa naše polno priznanje!

M. H.

DJEKŠE

(Blagoslavljanje jedil na krstnico.)

Najprej se blagoslovi ogenj in sicer že ob 6 h zjutraj. Takoj nato je prvi blagoslov velikonočnih jestvin pri Lesjaku ob pol 7 h. P. d. Lesjak je četrt ure oddaljen od Djekš. Prejšnja leta je bilo blagoslavljanje velikonočnih jedil še veliko bolj slovesno, ker je bilo združeno s streljanjem z moznarji. Tudi pri Lesjaku so pred reformo velikonočnega bogoslužja veselo streljali z moznarji ob priliki blagoslavljanja jestvin.

Drugo blagoslavljanje je pri pd. Slamaniku, Slamanik ali Slamenik je pol ure hoda oddaljen od Djekš. Beseda Slamanik pride od: sleme, na slemenu. Slamanik je prva hiša v Hudem kraju. Od Slamanika

Poljedelstvo v atomski dobi

Po eksploziji prve atomske bombe v Hiroshimi na Japonskem so prihajali tja raziskovat tudi številni znanstveniki in strokovnjaki v obdelovanju polja. Zanimalo jih je, kako so rastle po eksploziji razne rastline.

Danes vedo, da je atomsko izžarevanje za rastline večkrat zelo blagodejno. Povzroči na primer tudi, da krompir ne začne kaliti, da se mleko ne sesiri, da se sočivje ne pokvari. Ako izpostaviš živila atomskemu iz-

DRUŽBA SV. MOHORJA V CELOVCU

bo sprejela v prihodnjih mesecih

1.

pridnega, vestnega in poštenega fanta iz verne slovenske družine z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo za tiskarskega vajenca.

2.

pridno, vestno in pošteno dekle, ki ima veselje za trgovinski posel, z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo kot trgovsko vajenko

v svojo trgovino s knjigami, pisarniški potrebščinami in devotionalijami.

Starše,

ki želijo, da se njihov otrok upošteva pri izbiri, prosimo, da to čimprej sporočijo na naslov:

Družba sv. Mohorja v Celovcu,
Viktringer Ring 26.

gre pot dalje mimo Petnika ali Patnika. Pri lepem vremenu se od tukaj nudi krasen razgled na Karavanke, Kamniške planine, Julijske planine in gori na Viš in Montaž blizu Sv. Višarij. Dalje na Dobrač in druge gore.

Tretje blagoslavljanje je pri Prohartu. Toda krojaškega mojstra Antona Proharta ni več. Že eno leto spi smrtno spanje na dječkem pokopališču. S kakšnim veseljem je vsako leto prižgal sveči na mizi, ki sta stali poleg križa! Od Proharta gre pot dalje proti pd. Vrhovniku. Ura je že pol 9 h. Pri Vrhovniku po blagoslovu jedil še malo posedimo in se okrepčamo. A dolgo ne smemo sedeti, ker pot je še dolga. Od Vrhovnika gremo doli h Kuncu. Potem pa dalje proti podružni cerkvi sv. Mihaela. Ura je pol 10 h. Sedaj pa vedno navzdol proti Reberniku. Ura je že pol 11 h. Pri Reberniku je že osmo blagoslavljanje. Sedmo je bilo pri Karnavsu. Tu stanuje Bosanec Milan s svojo družino. Po 2. svetovni vojni je prišel iz Bosne. Pri pd. Reberniku se nekoliko ustavimo in okrepčamo. Zdaj bo treba iti zopet navzgor. Ob 12 h pridemo k Drčniku. Nato k Cegnarju. Od tukaj sta dva člana družine v bolnici. Gospodar in sinček. Gospodar se je ponesreči ustrelil v palec na roki, ko je grčil svinje in sinček je v bolnici zaradi pljučnice. Obema želimo, da kmalu ozdravita!

Od Cegnarja gre pot mimo Postatnika na Vrnika. Ura je že pol 2 h popoldne. Dolgo se ne smemo muditi. Zdaj pa zopet navzdol proti Rožancu. Pri Rožancu je dvanajsto blagoslavljanje. Od Rožanca pa zopet navzgor proti Djekšam. Ustavimo se še pri Herku in pri Potniku. Sedaj pa proti farni cerkvi. Tu je zadnje blagoslavljanje, petnajsto. Ura je že 4 popoldne.

Pri pd. Končarju in pri pd. Župniku pa je blagoslovil g. kaplan iz Velikovca. Pripeljal se je z avtom.

BEKŠTANJ

(Občinski odbornik storil svojo dolžnost)

Na listi Delovne skupnosti kmetov in delavcev je bil izvoljen v občinski odbor kot slovenski zastopnik Anton Galob, p. d. Pavlin v Goričah. V zvezi z napadi na njegovo osebo nam iz bekštanske občine poročajo, da poročilo v »Vestniku« ne odgovarja resnici ter je oddal naš zastopnik svoj glas pri volitvi župana tako, kot je to odgovarjalo sklepu kandidatov Delovne skupnosti, Zato o kakem odstopu našega mandatarja, ki uživa vsestransko zaupanje domačega prebivalstva, tudi ne more biti govora.

žarevanju, jih s tem ohraniš cel mesec dobra.

Razume se, da delajo sedaj najrazličnejše poizkuse na tem, področju. Studirajo, v koliko bi si mogli pomagati kmetje z uporabljanjem „atomskega izžarevanja“. Med drugim so dali v zemljo razne „radio-izotope“ in jih opazovali, kakšne učinke povzročijo v rastlinah, ki jih vsrkajo vase; zasledovali so njihove učinke v kravah, ki so take rastline jedle; v človeku, ki je potem pil mleko teh krav in podobno. Danes znajo tudi vbrizgati rastlinam razne „atomske snovi“, ki rastline obvarujejo raznih zajedavcev (pri koruzi, žitu in podobno).

Središče takih poizkusov je v Združenih državah in sicer v Long-Islandu. Ta raziskovalna kmetija je na vrtu atomskega središča v Brookhavenu. Sredi gozda pinij so ograjeni 4 hektari zemlje in na ograji so napisali: „Nevarnost izžarevanja“. Na vrtu je zasajenih vse polno rastlin s skrivnostnimi tablicami. Sredi vrta je cilindrični kos radioaktivnega kobalta, ki ga od časa do časa poženejo v izžarevanje, kar pomeni, da „bombardirajo“ rastline z atomskimi žarki.

Človek bi se rad naučil, kako pospešiti rast določenih rastlin. Rad bi izboljšal doseganje vrste rastlin, ki jih uporablja za hrano in druge reči. Študira, kakšni so zakoni, ki jih je Bog položil v naravo.

(Nadaljevanje na 8. str.)

V spomin na č. g. župnika Franca Katnika:

NEPOZABNI!

V svetem letu si bil rojen z letnico devetnajststo, Dravski fari bil prisojen, Kranjčevim na vasi — tu.

Verni starši so Ti bili, oče, mati — obadva, v duhu vere Te vodili fanta že od mladega.

Oče bili so posestnik doma tu obdravskega, kmetovalec, pevec, pesnik v zboru kora farnega.

Cerkve so ključar b'li tudi oče Tvoji mnogo let, z župniki za farnih ljudi blagor verski ves zavzet!

Čednost tudi rodoljubja je krasila njih značaj rójena iz — bogoljubja svet jim bil je — običaj.

Istih svojstev in lastnosti mati tudi bili sô versko — narodnih kreposti živi vzgled Ti — kažejo.

Morali so oče, mati jesti trd izgnanstva kruh, to je tudi treba znati, da je bil navadno — suhl!

Študij Tvojih glavna krona bila je gimnazija, božjega darilo trona slavnost pa posvečenja.

Oče so se veselili, mati ž njimi srečni b'li, so s Teboj Boga hvalili, da dan so ta dočakali!

Kmalu pa si samostojen župnik tudi Ti postal, dvojen tudi, več enojen, vestno si pastiroval!

Gorje, Vovbre ti dve fari z Blačami b'le Tvoje so, kjer so bili mladi, stari skrb za Tvoje vsi — okó.

Trideset je let to bilo, dolga doba težkih dni, Tvoje delo je rodilo dobrih činov za ljudi.

V srcé si vsem zapisan svojim ljubim faranom, in v spomin si vsem zarisan vdanim svojim vernikom.

Čudno ni, da se po letih te bolezní loti zlo, da po tolikih preživetih ti omahne zdaj telo.

Zdravje pa se več ne vrne, hudo enkrat 'zgubljeno, prej se zvezda dol utrne kakor zdravje 'shujšano!

Voljno nosil si bolezen z upi na ozdravljenje, vendar znal si upen, trezen, da zastonj je — upanje!

Dolgo, brate, si bolehal prav postrežen, negován, tek bolezní ni ponehal, trudi vsi so b'li zamen.

Ves predán v božjo voljo, svetotajsko pokrepčan, ves sprijaznjen s svojo boljo, rad greš k Bogu — ves udan!

Fari si zapustil svoji, po plačilo se podal, so končani Tvoji boji, pri Bogu boš — stanoval!

Ti ostal boš nepozabljen svojcem, faram vsepovsod, pa od vseh si prošén, vabljen: Sprošaj milost' nam odtod!

Mi Vas zabiti ne smemo, v prošnjah bomo pri Vas, lko za Vami v večnost gremo, spomnite se Vi — na nas!

T. U.

Rez črnega ribeza

Kako oblikujemo ribezov grm?

Za intenzivno pridelovanje črnega ribeza ustreza navadni grm kotlaste oblike s čim večjo površino, ki popolnoma izkorišča razpoložljivi prostor. Grm mora imeti dovolj močnih ogrodnih vej, obloženih z enoletnim in dvoletnim lesom, ki bodo sposobne nositi obilne pridelke. Grm naj bo zračen in veje tako razporejene, da ima vsaka dovolj prostora za nemoten razvoj. Poglejmo, kako bomo ravnali v posameznih letih, da bi vzgojili takšen grm.

Ob koncu prvega leta

vse enoletne poganjke krajšamo, ali pa ne, kar zavisi od razvoja posameznega grma. Če so v prvem letu odgnale samo slabotne, tenke mladice, jih v jeseni prvega leta ponovno režemo prav do zemlje. S tem, da tako močno krajšamo mladice, omogočimo razraščanje naravnost iz zemlje. Tako oblikujemo grm, ki ima lahko močne in široke temelje, razdalje med ogrodnimi vejami so primerne in lahko v nekaj letih vzgojimo košat in močan grm z obsežno prostornino. Če pa je grm v prvem letu oblikoval že več kot pet ogrodnih vej, ki so lepo razvrščene, tedaj rez več ni potrebna. Najbolj pogosto pa rez kombiniramo, to je, porežemo dva do tri slabotnejše poganjke, ostale močnejše pa pustimo.

V nadaljnjih dveh letih

zavisi rez od bujnosti grma. Včasih sploh ni potrebno rezati. Odstranimo le pritlične, plazče veje, ki ovirajo oskrbo tal, in na katerih bi se plodovi umazali. Porezati je treba tudi slabotne tenke mladice, ali pa take, ki se med seboj križajo in zapirajo sredino grma.

Če le ne kaže, da lahko dosežemo samo

z gnojenjem zadosti močno podrast, potem je treba porezati nekaj najstarejših rozg prav do tal.

Od četrtega leta dalje

je potrebno vsako leto do zemlje porezati najmanj tretjino štiriletnih rozg in odstraniti ves ostali starejši les. Po potrebi lahko izjemoma vsako leto nekaj štiri- in triletnih rozg pomladimo tako, da režemo do najnižjega mladega poganjka, ki raste navzven. Priporočljivo je tudi, da vsako leto krajšamo nekaj mladik na 2—3

Sečnina — novo gnojilo

Pri nas je najbolj poznano in razširjeno dušično gnojilo nitramonkala. Vendar pa v svetu uporabljajo še mnoge druge vrste dušičnih gnojil. V zadnjih letih so začeli uporabljati tudi sečnino (ureo).

Sečnina je bela sol v finih kristalih ali drobnih zrnih. V vodi je zelo lahko topna. Rada se navlaži, vendar manj kot nitramonkal ali soliter. V skladišču je v originalni embalaži relativno dobro obstojna. Čeprav se v vodi hitro topi, je vendar sorazmerno počasi delujoče gnojilo, ker se mora v zemlji najprej predelati, predno lahko rastline uporabijo dušik za svojo hrano. Hkrati pa se v tleh dobro veže ter zato ne pride do izgub dušika zaradi izpiranja. Sečnina je najbolj koncentrirano trdno dušično gnojilo; vsebuje namreč 46 % N, to je več kot dvakrat toliko kot nitramonkal. Zato potrebujemo pri uporabi sečnine le majhno količino tega gnojila; s 175 kg sečnine na pr. oskrbimo posevek z isto količino dušika kot s 400 kg nitramonkala.

Sečnina je zlasti uporabna za gnojenje skozi list, t. j. za šropljenje posevkov z vodo, v kateri smo raztopili določeno količino sečnine, lahko pa jo uporabljamo tudi v trdni obliki za trosenje na površino zemlje pred setvijo ali pri dognojevanju kot n. pr. nitramonkal.

Pri uporabi sečnine v trdni obliki sicer ne dobimo večjih in boljših pridelkov kot pri uporabi drugih dušičnih gnojil. Ker pa je cena za čisti dušik v sečnini izenačena s ceno dušika v drugih gnojilih je

očesa, ker s tem dosežemo močnejše obraščanje grmov.

Če ravnamo tako, bomo ob ustreznem gnojenju in oskrbi nasadov oblikovali grmiče, ki imajo veliko rodno površino in zadostno število mladik.

Za obrezovanje ribeza je potrebno pravočasno pripraviti in sproti nabrusiti škarije. Rez naj bo vedno gladka; skozi ranjeno lubje ali les prav lahko prodrejo bolezni in škodljivci.

Za odnašanje suhega in porezanega lesa iz nasada porabimo veliko časa. Priročno je, da pomečemo porezano vejevje v vsako drugo vrsto in ga po končanem delu iz nasada čimprej odstranimo ter sežgemo.

uporaba sečnine gospodarnjša in za voljo velike količine dušika tudi cenejša. Vendar pa sečnina v trdni obliki ni prikladna vedno in povsod. Ostalim dušičnim gnojilom je enakovredna na bolj-ših godnih ilovnatih peščenih in ilovnatih pa tudi na lažjih zemljiščih, ki ne vsebujejo preveč apna in ki so dovolj vlažna. Na zelo lahkih peščenih in s humusom revnih tleh ter na zelo težkih glinastih zemljiščih pa je učinek sečnine slabši kot učinek drugih dušičnih gnojil.

Sečnino v trdni obliki (v obliki kristalov ali zrn) trosimo, kadar so tla dovolj vlažna in ne premrzla. Če je le možno, jo po trosenju na kakršen koli način zadelažimo v zemljo, sicer pride do izhlapevanja amonijaka. Pod navadnimi pogoji je torej možno uporabljati sečnino bodisi za gnojenje pred setvijo bodisi za dognojevanje posevkov. Seveda pa v obeh primerih potrebujemo več kot enkrat manjšo količino sečnine kot na pr. nitramonkala. Pred setvijo jarega žita potrosimo okoli 150 kg sečnine na ha. S to količino gnojila oskrbimo posevek z vso potrebno količino dušika. Pred setvijo koruze, krompirja in drugih okopavin pa potrosimo le okoli 100 kg sečnine na ha; med rastjo pa pognojimo te posevke še z okoli 100 kg sečnine ali pa z okoli 200 kg nitramonkala na ha. Rano spomladansko dognojevanje ozimnega žita opravimo z okoli 100 kg sečnine na ha, kasno dognojevanje — ob kolenčenju — pa z okoli 75 kg sečnine na ha.

Semenski krompir

Krompir je rastlina, ki jo napada mnogo škodljivcev in bolezni in s tem slabijo njeno semensko vrednost. Zlasti so nevarne virusne bolezni, ki jih poznamo pod imenom mozaik, kodravost, zvijanje listov in črtavost. Te bolezni s semenskimi gomolji prenašamo iz leta v leto, dokler rastline popolnoma ne propadejo. Virusne bolezni se zlasti v toplih, nižinskih in brezvetrnih krajih tako naglo razmnože, da v kratkem času obole skoraj vse rastline in pade pridelek za polovico in še več. V takem primeru moramo seme takoj menjati, sicer se zaman trudimo, da bi dosegli velik pridelek krompirja. Tudi obilno gnojenje in dobra obdelava ne zaležejo mnogo.

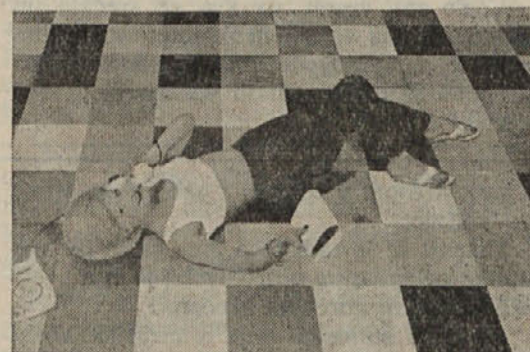
Semenski krompir zavoljo tega pridelujemo le v krajih, kjer se virusne bolezni počasi širijo, tako da ostanejo krompirjeve rastline čim dlje zdrave. To so zlasti hladnejša in vetrovna področja, kjer ni breskovih dreves, na katerih prezimujejo listne uši, ki so najpogostejši prenašalci virusnih bolezni.

Toda popolnoma zdravih krajev, kjer ni nikakršne nevarnosti, da bi se razširile virusne bolezni, nimamo.

Vsaka okužena rastlina bodisi v semenskem nasadu ali v nasadu, ki je namenjen za pridelovanje jedilnega krompirja, predstavlja vir nove okužbe in možnost, da se bolezen prenese na sosednje zdrave rastline. Semenski nasadi, pomešani z neseemenskimi, so v stalni nevarnosti, da se močno okužijo z virusnimi boleznimi, kajti neseemenski nasadi so v največ primerih mnogo bolj okuženi kakor semenski. Velika razdrobljenost in razmetanost semenskih nasadov pa močno otežuje tudi nadzorstvo nad semensko proizvodnjo in podružuje opravila, ki so v semenskih nasadih neizogibna.

V nekaterih državah, pa tudi pri nas, si zato prizadevajo, da bi pridelovanje semenskega krompirja osredotočili v tako imenovanih zaprtih področjih. To so področja, ki so glede zemlje in vremenskih razmer ter razširjenosti prenašalcev virusnih bolezni

za pridelovanje semenskega krompirja najbolj primerna in so obkrožena bodisi s travniki ali z gozdovi, ki segajo vsaj nekaj sto metrov v globino in tako ločijo nasade semenskega krompirja od drugih, ki so v največ primerih že močnejše okuženi z virusnimi boleznimi.

Talne obloge (Bodenbeläge) dobavi oziroma polaga
PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.
 Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Odpravili so potne vizume

Vlada Jugoslavije ter Švice in treh držav Beneluxa so se dogovorile za odpravo potnih vizumov. Poleg tega so napovedali, da bodo jugoslovanski turisti za potovanje v tujino v bodoče dobili več deviz, in sicer 35 dolarjev namesto dosedanjih 20. Tako naj bi se lahko zadržali v tujini 7 do 9 dni.

Za 1. marec so objavili, da so v Jugoslaviji povišane letalske tarife. Podobno obetajo povišanje železniških pristojbin za 20% in sicer za potniški in blagovni promet.

O železniških tarifah so te dni razpravljali v gospodarskem zboru ljudske skupščine Slovenije. Ugotovili so, kako sedanji tarifni sistem ne ustreza ter so zaradi tega prevozniki stroški v vrednosti blagovne proizvodnje zelo visoki. V Jugoslaviji 6,4%, v Veliki Britaniji 5,9%, v Franciji 4,7%, ter v Zahodni Nemčiji 4%.

Drobni nasveti

• Cepiče narežemo, jih zavijemo v vlažno krpo in shranimo v hladnem prostoru do cepljenja.

• Sadne sadike morajo biti zdrave in ravne z enako razvitimi vejami, močnimi brsti, svežo in gladko skorjo ter brez poškodb bodisi od mraza ali česa drugega. Na kraju odrezanega štrclja mora biti deloma zaraščeno. Korenine so pri prvovrstni sadiki močno razvite, pravilno razporejene, primerno dolge in imajo mnogo drobnih korenin. Pred saditvijo drevesc do zdravega obrežemo, prav tako pa tudi polomljene dele korenin.

• Semenski krompir mora biti zdrav in kakovosten. Če že več let uporabljamo doma pridelan krompir za seme, tedaj je skrajni čas, da vzamemo letos kakovosten semenski krompir, zakaj dal nam bo mnogo več kot tisti, ki smo ga sami pridelali.

• Gnoj moramo na njivi takoj zaorati, zakaj če ga pustimo v kupih ali razmetanega, nastane gospodarska škoda. Gnoj zaorjemo 10 do 20 cm globoko. Če ga zaorjemo globlje, tedaj ne bo koristil.

Sorte krompirja

• CVETNIK je srednje rana jedilna sorta in odličnega okusa. Koža je svetlo rumene barve, meso pa je belo. Očesa so zelo plitva. Uspeva na zemljiščih, ki so na splošno primerna za krompir. Priporočljivo je siljenje gomoljev pred saditvijo.

• DOBRIN je srednje rana jedilna sorta, rumenkaste barve kože in svetlorumene barve mesa. Očesa so plitva. To je zelo rodovitna sorta, ki je odporna proti krompirjevemu raku in boleznim izrojevanja. Ni pa odporna proti črni listni pegavosti.

• IGOR je srednje rana jedilna sorta z belim mesom in zelo svetlo rumenkasto barvo kože. Očesa so plitva. Rodovitnost je zelo velika. Ta sorta je precej odporna proti krompirjevi plesni in boleznim izrojevanja, ni pa odporna proti raku.

• JUBILEJ je rana do srednje rana jedilna sorta, podobno kakor bintje in rani bemovec. Rodovitnost je zelo velika. Koža je svetlo rumena, meso pa je belo. To sorto je priporočljivo izkopavati, še preden rastlina popolnoma dozori.

• BINTJE je srednje rana, zelo cenjena jedilna sorta, ki ima plitva očesa in meso svetlorumene barve. Pri pravilni negi daje velike pridelke.

• CAPELLA je zelo pozna sorta, uporabna za krmo in industrijsko predelavo, ker ima mnogo škroba. Koža gomolja in meso je svetlo rumene barve. Očesa so plitva. Če jo sadimo dovolj zgodaj, daje velik pridelek.

• MERKUR je srednje pozna sorta, ki je primerna za hrano, živalsko krmo in predelavo. Meso je svetlo rumenkaste barve, koža je rjavkasta in groba. Očesa so srednje plitva. To je zelo rodovitna sorta.

• VIKTORIJA je srednje pozna sorta, primerna za hrano, živalsko krmo in predelavo. Meso je bele barve, koža svetlo rumena, očesa plitva.

Priključek za čiščenje odvodnikov

Čiščenje odvodnikov je drago in težavno opravilo. Neki angleški farmar — izumitelj je izpopolnil stroj za vzdrževanje odvodnikov v močvirnih področjih. S tem izumom lahko očisti kanal 40-krat hitreje, kot je to možno opraviti ročno. Priključek je mogoče pritrditi na vsak traktor, ki lahko dela s hidravličnimi kmetijskimi stroji.

S tem priključkom se lahko čisti nad 5,5 metrov široke jare. Značilni sestavni deli so: močan vzvod, žlica za kopanje ter trojni nož za puljenje plevela. Menjava orodja na vzvodu je zelo enostavna in traja komaj nekaj minut.

Izumitelj trdi, da je s to napravo možno v osmih urah odstraniti 30 cm debel sloj mulja na dolžini 64 metrov, če stranica ni širša od 6 metrov.

Tarife bi morale biti diferencirane po dejanskih stroških posameznih prevozov namesto sedanje enotne tarife. Tako bi se znižale pristojbine za končne izdelke. Ob sedanjem sistemu je preveč navzkrižnih prevozov, ko na primer premož pošiljajo iz Velenja in Trbovelj v Dalmacijo in Srbijo, iz osrednjih delov države pa v Slovenijo. Pri tem prihaja do huđega pomanjkanja vagonov ter do ozkih grl v prometu, kar na primer povzroči, da vozijo železo in apno iz Celja v Štore borih 6 km daleč po tri dni.

Ne tvegajmo setve z neočiščenim semenom

»Naturalno« seme črne detelje in vseh drugih detelj je tisto, ki ga pridelamo in je samo oluščeno, brez mešičkov. To seme pa vsebuje še različne mrtve in žive primesi, od teh pa so predenica in razni pleveli najbolj škodljivi. Iz 100 kg neoluščene črne detelje, dobimo od 30 do 36 kg oluščene detelje, ob dobri letini tudi več.

Specializirana podjetja za promet s semeni odkupujejo naturalno seme črne detelje, ki pa še ni primerno za nadaljnjo prodajo, še manj pa za setev — morajo ga prej temeljito očistiti! Nakup in morebitna setev neočiščenega semena je negospodarna.

Pridelano naturalno seme ima lahko 60 do 90 % čistost. To pomeni, da je lahko v neočiščenem semenu črne detelje celo 40 % ali manj za seme neuporabnega odpadka. V tem odpadku je ogromno število plevelov in predenice.

Napravimo sedaj majhen račun: od 100 kg naturalnega semena s 60 % čistostjo bo odpadlo morda kar 45 do 50 % semen. Če ima očiščeno seme predpisano kalivost 85 %, nam ostane le 42,50 ali 46,75 kg dobrega semena. Kaj pa bo, če je neugotovljena kalivost nižja in kakor nas naše izkušnje uče, je to celo velikokrat! S čiščenjem in sortiranjem semen na predpisano kakovost na posebnih strojih zelo povečamo vrednost semena. Za dobro in pravilno čiščenje semena črne detelje imamo več posebnih, dragih strojev, ki opravijo čiščenje in sortiranje temeljito v enem nepretrganem postopku: po teži semen z vetrom, po velikosti semen na sitih z različnimi okroglinami in podolgovati luknjami, predenico in nekatere plevela pa odstrani močen elektromagnet s pomočjo železnega prahu.

Kakovostno seme ima kalivost večjo od 85 odstotkov, manj kot 1 % plevelov, manj kot 3 % živih primesi in je brez predenice.

Žebliji v stanovanju

Žeblje, ki jih imamo pribite v kuhinji ali v kopalnici, moramo prebarvati. To velja predvsem za one, ki so zelo izpostavljeni vlažnosti, na katero so pritrjeni. S tem bo videz stene lepši, obenem pa še obvarujemo žeblje tega, da ne zarjave.

Seveda moramo pred začetkom barvanja obvarovati zid s papirjem, ki ga natakemo na žebelj ob steno.

Ne poznajo njegovega nauka

Nekdo je rekel, da je največja tragedija 19. in 20. stoletja, da so najrevnejši, trpeči in vobče delovni ljudje zapustili Njega, ki je v prvi vrsti prišel za nje na svet, da jim pribori pravice človeka vrednega življenja. Saj je Kristus ravno trpečim in delavnim vrnil čast človeškega dostojanstva, ko je vendar poganska miselnost kapitalističnega materializma ponovno „uzakonila“ človekovo vrednost z vrednostjo delovnega življenja.

Huda je bila spotika delovnih mas nad izkoriščevalnim mišljenjem večine posedujočih, med katerimi so mnogi hoteli še večjati za dobre katoličane. Tudi Cerkev je v mnogih deželah še vedno posedala velika posestva, katera so ji bila pred stoletji podarjena, ko je bila Evropa še fevdalno urejena. Sicer je Cerkev dohodke svojih posestev uporabljala za splošne namene Cerkev in kulturne namene (n. pr. ljubljanska škofija je imela velike gozdove v Savinjski dolini, a je s tem denarjem zgradila škofijsko gimnazijo in jo plačevala, kar je bilo veliko kulturno delo in iz te gimnazije je prišla večina kranjskih duhovnikov in katoliških inteligentov! Tudi krška škofija z dohodki iz svojih gozdov v krški dolini krije največ stroške za svoje zavode (Tanzenberg, Marianum). S kulturnim in karitativnim delom Cerkev je razbremenjena država in še vedno opravičuje današnjo cerkveno posest.

„Katoliški kapitalisti“

Vendar pa to možu-delavcu ni bilo povsem jasno. Zato je oporekal: „Kaj pa ve-leposestva Cerkev. Kdor ima tolikšna bogastva, je nujno sovražnik delavstva in ga izkorišča. To vidimo na nešteti kristjan-kih, ki so bogati pa so napravili podložen prave pijavke. Pijejo jim kri, znoj in mozeg. Ti bodo v najkrajšem času skopali grob vaši Cerkvi.“

Niti na misel ni prišlo katoliškemu zagovorniku, da bi opravičeval ljudi, ki se ne morejo otresti materialističnega duha, čeprav se trkajo na svoje „katoliške“ prsi. To delajo zlasti, kadar si delijo vplivna mesta v politiki ali gospodarskih postojankah. Zato je priznal: „To so katoliki samo po imenu. Materializem jih je omrežil. Glede Cerkev pa sem že zadnjič povedal, da vrši ona velikansko kulturno in socialno delo s šolami, bolnišnicami, misijoni itd., za kar ima pravico kot samostojna družba, kateri je Bog določil njeno poslanstvo. Da bi pa nevredni „katoličani“ kopali Cerkvi grob, ne drži, čeprav ji njihovo ravnanje mnogo škoduje. Cerkev ima namreč vedno več mladih junakov in raste vedno hitreje. Ti mladi so praktični katoličani, katoličani po mišljenju, v besedah in dejanjih. In zakaj pravite „vaši“ Cerkvi? Mar vi niste katoličani?“

„Cerkev delavcev ne mara“

„Ne, jaz sem ateist. Zakaj pa se Cerkev briga samo za bogataše, za delavske mase pa se ne zmeni?“

ZA MLADINO IN PROSVETO

Lepše kot jutranja zarja ...

„Ni je na svetu lepše stvari kakor mlad fant, ki pošteno živi,“ zatrjuje veliki prijatelj slovenskih fantov škof Slomšek.

V izbranih besedah nadaljuje: „Lepše, kot jutranja zarja visoke planine in globoke doline, ogrinja neomadeževana čast mlado lice. V tem je največje fantovo bogastvo in njegova prežlahna lepota. Gore vsako pomlad ozelenijo, izgubljeno poštenje se ne povrne. Rože vsako vrgred zopet cveto, izgubljene rože dušne lepote vekomaj več ne bo!“

Klicu so sledili ...

Bog kliče svoje sodelavce — kakor nekoč v Galileji — v vseh časih. Največ jih kliče ob svitu življenja v otroških letih. Nekateri pa šele pozneje, ko že imajo svoj poklic ...

Ti slednji pogosto postanejo velikani na božji njivi.

Sv. Ambrozij, milanski škof in veliki cerkveni učenik, je bil prej cesarski namestnik. Njegov sodobnik sv. Avgustin pa slaven govornik ...

Od slovanskih blagovestnikov je bil sv. Metod prej v vojaški službi. Dramatik Calderon de la Barca, eden najbolj plodovitih pisateljev sveta, je s petdesetimi leti življenja zaprosil za mašniško posvečenje.

Mnogi ustanovitelji redov so bili prej ljudje, ki so že imeli ustaljen položaj v človeški družbi. Ustanovitelj Družbe Jezusove

Zastarelo je vaše mnenje. Res je bil čas, ko se je morda zanemarjalo to vprašanje in je Cerkev utrpela vsled tega veliko škodo, a danes je v tej zadevi vse drugače. Nimate boljšega zagovornika delavskih pravic, kot je ravno Cerkev. Lahko bi vam rekli, da ste premočno sodobni ali pa pri študiju prepovršni — pa ne zamerite. Svetoval bi vam, da se posvetite temeljitemu študiju teh sodobnih vprašanj. Toda nikar pristransko, marveč poskusite poiskati resnico. In še drugo! Nikar ne nasedajte neštevilnim oguljenim geslom in krilaticam, saj ste vendar dozorili in razgledan človek in zmožen samostojnega mišljenja.“

„Zelo me veseli, da sva se srečala, in upam, da vas še smem nadlegovati; vidim namreč, da je mogoče z vami resno in stvarno govoriti o teh velikih vprašanjih življenja ...“

Sodobno poganstvo pa vse drugače uči: „Uživaj mladost, saj si le enkrat mlad!“ In vse okolje današnjega življenja mu je v pomoč: izložbe, ilustrirani listi, reklame, kino, zabavišča in nočni lokali ...

Vsak mlad človek je postavljen pred odločitev, katero pot življenja si naj izbere. Pot poštenja je sicer trnjeva in polna žrtev, a je častna in lepa, pot uživanja pa je vabljliva, lahka in omamljiva, a vodi v razočaranja ...

ve (jezuitov) sv. Ignacij Lojolski je bil prej dvorjan in vojak na španskem dvoru. S tridesetimi leti je sedel v šolsko klopo med enajstletne šolarje v latinski šoli. Njegov najboljši prijatelj sv. Frančišek Ksaver, je bil prej slaven profesor na vseučilišču v Parizu. Sv. Frančišek Borgia, jezuitski predstojnik, je bil katalonski podkralj.

Zlasti pa raste število „poznih“ poklicev v zadnjih časih. Trygve Lunden, švedski strokovnjak za srednji vek, je postal katoličan, nato duhovnik. Urban Groß, ki je med zadnjo vojno pilotiral letečo trdnjavo, je postal dominikanec in misijonar v Sokito v Afriki ...

In število teh, katere kliče Gospod po izredni poti v svoj vinograd, raste ...

„Bogastvo“ katoliškega New Yorka

Kako katoličani gradijo socialno življenje in kako Gospod kliče, nam kaže ameriško vele mesto New York. Vseh katoličanov v newyorški škofiji, katero vodi kardinal Spellmann, je 6 milijonov 960 tisoč. V zadnjem letu je bilo med novorojenimi in spreobrnjenici nad 250 tisoč krščenih. V mestu je 1457 župnij, 1421 katoliških šol, katere oskrbujejo sami verniki, 528 drugih katoliških zavodov, 100 seminarjev in noviciatov za redovnike in 53 katoliških bolnišnic. V New Yorku deluje 6822 duhovnikov, 2.498 bratov-pomočnikov (nekaki diakoni) in 22.928 redovnic. Pet univerz in katoliških kolegijev (visoke šole) obiskuje 55.129 dijakov. Učencev srednjih šol je 150 tisoč, ljudskih šol pa 707.000.

To je največje „bogastvo“ katoliške Cerkev ...

strela, drugi oficir je planil s sabljo na Kmitica, toda ta ga je udaril s sabljo med oči, da je ob kosti kar zaškripalo; tretji oficir se je vrgel na tla, hoteč se zmužniti pod plahto, toda Kmitic je skočil k njemu, mu stopil z nogo na hrbet ter ga zabodel z bodalom.

V tem se je tiha noč izpremenila v sodni dan. Divji kriki: „Bij, ubijaj!“ so se mešali s tuljenjem in presunljivimi glasovi švedskih vojakov prosečih pomoči. Blazni od strahu so padali ljudje iz šotorov, ne vedoč, kam naj se obrnejo, kam naj beže. Nekateri, ki niso opazili, od kod prihaja napad, so bežali naravnost k Jasnogorcem in padali od sabelj, kos in sekir, preden so utegnili zakričati „pardon“. Nekateri so v temi bodli s sabljami lastne tovariše, drugi so brez orožja, napol oblečeni, brez klobukov, z dvignjenimi rokami stali nepremično na mestu: nekateri so padali na zemljo sredi razmetanih šotorov. Majhna peščica se je hotela braniti, toda zaslepljena množica jih je suvala, prevračala, tepla. Stoki umirajočih, obupne prošnje za usmiljenje so zmešnjavo še večale.

Ko je postalo iz krikov jasno, da napad ni prišel od samostana, temveč od zadaj, od strani švedske vojske, takrat je objela napadene vojake prava blaznost. Očividno so sodili, da so iznenada udarili nanje zavezniški prapori.

Trume pešcev so začele divje skakati z okopov in bežati k samostanu, kakor bi želeli najti zavetišče v njegovem obzidju.

Mladi vodniki

Čeprav slišimo pogosto, da današnja mladina ni za nobeno resno delo, pomeni mladina za starejše vodnike po egiptovskih muzejih in zgodovinskih krajih prav resno konkurenco. Izkazalo se je namreč, da potniki vse raje najamejo mlade vodnike, češ da jim le-ti boljše tolmačijo. Društvo vodnikov je zato zahtevalo, da je treba uvesti stroge izpite za mlade vodnike, in zopet se je izkazalo, da ti mladi vodniki zelo dobro poznajo egiptovsko zgodovino in umetnost in da v tem starejše precej prekašajo. Vsekakor častno priznanje ...

Iz filmskega sveta

FILMSKO MESTO OB MODRI OBALI
Ob čudoviti Modri obali v južni Franciji bo nastalo pravo filmsko mesto. To bi naj bil mednarodni filmski atelje, ki bi naj prekal onega v Hollywoodu in Cincinnatti v Rimu. V ta namen so že kupili zemljišče 140 hektarov, na katerem bodo zgradili 12 delovnih dvoran z vsemi najmodernejšimi pripravi za snemanja ter celo vrsto upravnih lokalov z raznimi zabavišči. Tako radovednim ne bo treba hoditi v daljno Ameriko ogledovat filmska čudesa in tudi filmske „zvezde“ se bodo še v večjem številu porajale na evropskih tleh.

Otroški katiček

Kaznovana trdosrčnost

Bil je premožen kmet, ki si je poleg svojih dobro obdelanih zemljišč pridobil veliko denarja še s prevažanjem lesa. On in njegova žena sta rada dajala vbogajme in sreča jima je bila mila.

V srcu žene pa se zbudi prevzetnost, ki ji pravi: „Glej, vsakokrat prinese mož mošnjo dobička domov, ti pa nimaš ničesar pokazati, kar bi bila sama prigospodarila.“

Tedaj sklene biti bolj skopa in spravljati, da bi tudi ona imela možu kaj pokazati. Zato neha dajati vbogajme, prične poditi berače od hiše, darove, namenjene vbogajme, pa metati v skrinjo. Misli si je, kako zelo je bo mož vesel, ko pride domov.

Mož se vrne, a ne prinese mošnje dobička. Le o nesrečah in smoli je govoril, da ni mogel ničesar izkupati. Da bi ga žena nekoliko potolažila, mu pove, kako varčna je bila in da se bo tako izgubljeno kmalu spet pridobilo. Pelje ga gledat v skrinjo, kaj je prihranila — ali kaj je bilo! Skrinja je bila polna kač, gadov, modrasov in drugih strupenih živali!

Bili so prihranjeni, toda revežem utrgani darovi. (Slovenska narodna pravljica)

Toda kmalu so novi kriki pokazali, da so naleteli na oddelek Ogra Janiča, ki jih je sekal pod samo trdnjavo.

Vtem so Jasnogorci sekajoč, bodeč, tepajoč, prišli do topov. Ljudje s pripravljanim železom so se vrgli takoj nanje, drugi pa so nadaljevali delo smrti. Kmetje, ki bi ne bili kos izurjenim vojakom na odprtem polju, so v kopicah napadali cele gruce.

Slavni polkovnik Horn, gubernator Krepički, se je trudil, da bi zbral okoli sebe razpršene knehte (nemški pešci). Skočivši na rob okopa, je začel klicati v temi in mahati s sabljo. Švedje so ga spoznali in se začeli takoj zbirati, toda na njih vratovih in obenem z njimi so drveli tudi napadalci, ki jih je bilo v temi težko razločiti.

Nenadoma se je zaslišal švist kose in Hornov glas je hipoma utihnil. Kup vojakov se je razpršil, kakor bi ga razgnala grana. Kmitic in gospod Čarnecki sta se vrgla s kopicami ljudi nanje in jih posekala do zadnjega.

Okop je bil dobljen.

V glavnem švedskem taboru so že začele trombe igrati alarm. Tedaj so se oglašili jasnogorski topovi in iz samostana so začele leteti ognjene krole, da so razsvetljevale pot vračajočim se. Vračali so se zasopli, umazani od krvi, kakor beže volkovi, ki so povzročili klanje v ovčarni, pred bližajočimi se kriki lovcev. Gospod Čarnecki je vodil spredaj, Kmitic je zaslanjal zadnji del čete.

Pol ure pozneje so naleteli na oddelek

Henrik Sienkiewicz: 14

OBLEGANJE

Jasne gore

V službi Najsvetejše

Zgodovinska slika iz švedsko-poljske vojne

Dospeli so do višine, marljivo nasute za nasipi. Tam je stala cela vrsta voz, na katerih so dovažali topove in krole.

Toda pri vozovih ni bilo nobenega. Šli so torej mimo njih ter se začeli vzpenjati na nasip brez truda, kakor so pravilno sklepali, zakaj višina je bila položna in dobro napravljena.

Tako so prišli do samih šotorov in z orožjem v roki so obstali tu in tam. V dveh je res gorela luč, torej je izpregovoril gospod Kmitic par besed s Čarneckim in dejal: „Jaz pojdem naprej v one, kjer ne spijo ... Čakaj sedaj na moj strel, potem pa po njih!“

Rekši je šel dalje.

Da se bo izpad posrečil, je bilo že zagotovljeno, torej se tudi ni trudil, da bi bil posebno tih. Šel je mimo nekaterih šotorov, pogreznjenih v temo; nihče se ni zbudil, nihče ni vprašal: „Wer da?“

Jasnogorski vojaki so slišali škripanje njegovih drznih korakov in utrip lastnih src. Priplazil se je do osvetljenega šotora, dvignil zagrinjalo, se nastavljal pri vhodu

s samokresom v roki in s sabljo, spuščeno na verižici.

Ustavil se je radi tega, ker ga je luč nekoliko oslepila; na poljski mizi je stal svečnik s šestimi gorečimi svečami.

Za mizo so sedeli trije oficirji, sključeni nad načrti. Eden izmed njih, sedeč v sredi, je bil tako sklonjen nad njimi, da so ležali njegovi beli dolgi lasje na belih kartah. Ko je opazil, da je nekdo vstopil, je dvignil glavo in vprašal z mirnim glasom:

„Kdo je?“

„Vojak,“ je odgovoril Kmitic.

Takrat sta tudi ostala dva oficirja obrnila pogled proti vходу.

„Kakšen vojak? Odkod?“ je vprašal prvi. To je bil inženir de Fossis, ki je vodil glavno delo obleganja.

„Iz samostana,“ je odgovoril Kmitic.

Toda v njegovem glasu je bilo nekaj strašnega.

De Fossis je dvignil naglo glavo. Kmitic je stal raven in nepremičen, kakor prikazen, le njegov obraz, podoben glavi ptice roparice, je javljal grozečo nevarnost.

Vendar je šinila kakor blisk nagla misel de Fossisu v glavo, da je morda ubežnik iz samostana, zato je vprašal še enkrat, a že razburjeno: „Kaj hočeš?“

„Evo, to hočem!“ je zakričal Kmitic.

In sprožil mu je samokres naravnost v prsi.

V tem se je razlegel strašen krič in obenem z njim salva strellov na nasipu. De Fossis je padel kakor smreka, ki jo je zrušila

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MATEVZ RAINER:

(22)

MOJI SPOMINI

Kakor že povedano, je bil Tine zelo veren. Slišal je nekoč, da pomaga pri priganjanju podgan blagoslovljena voda. Poskusil je in obesil škropilnik z vodo nad posteljo, pokropil in čakal tri dni. Tretje jutro je prišel ves prestrašen iz kašče in začel tožiti moji mami: »Tem zlodejem ne pomaga, celo za lase so me začele ponoči puliti.« Potem pravi: »Bom pa poskusil z vodo, v treh farah blagoslovljeno.« Kar reče, to naredi. Zopet po treh dneh pride zjutraj tožiti: »Ne pomaga nič, to vodo so mi pa celo vso popile, ne vem, kaj sedaj narediti.« Pri tem pa Tine ni pomislil, da se je voda v podstrešju, kjer je bilo zelo vroče, v nekaj dneh le posušila. Kako naj prežene podgane?

Slišal je praviti in tudi mežnar mu je svetoval, da pomaga zvonjenje in da v zvoniku, kjer se zvoni, ni podgan. »No dobro, bom pa še to poskusil.« Izposodil si je pri nas precej velik zvonček, katerega smo dajali konjem, ko so bili vpreženi v sani. Tega je privezal k lati nad posteljo v slemenu strehe in zraven motvoz tako dolg, da je mogel v postelji zvoniti. Ko gre zvečer v lepem majniku spat, že slišimo mili glas bronastega zvončka. To melodijo smo slišali s presledki čez enajsto uro, dokler ni Tine zaspal. Slišali so ga vsi sosedje, popotnik pa, ki je šel po cesti v tej mirni tišini, se je izpravečeval, kaj to zvonjenje pomeni. Drugo noč je zvonil Tine celo do dvanajste ure, tretjo noč pa še dalje. Ko pride tretje jutro v našo hišo, pravi, da tudi zvonjenje ne pomaga ter da so podgane začele celo na postelji skakati. Sedaj mu pa nekdo svetuje, naj poskusi več zvončkov. Res smo pobrali vse zvončke pri hiši, manjše in večje, in sicer tri po številu, ki jih je Tine privezal k že pritrjenemu, tako da je bilo sedaj zvonjenje štiriglasno, kar je dajalo prav lepe akorde. Sedaj bom pa s tem lepim zvonjenjem vendar pregnal te pošasti, pravi Tine. »Ne bom odnehal, te dokler ne bo popoln uspeh.« Torej se bo zvonilo dalje.

Sedaj si izmisli moj brat Foltej še nekaj bolj smešnega. Ko je bil Tine odsoten, gre skrivaj na kaščo, katere Tine ni zaklenil. Priveže tanko dolgo žico k zvoncem, potisne žico skozi slamnato streho, od tam skozi krošnjo češnje, katera je stala med kaščo in uto. Na to uto za vozove in drva si je postavil Foltej zasilno posteljo in šel tja v topli pomladni spat. Žica, ki je bila zelo tanka in le za dobro oko vidna, je segala od obešenih zvoncev do Foltejeve postelje. Ta večer se Tine počuti prav srečnega, meneč: sedaj bom pa te hudobce z gostim zvonjenjem ven-

dar enkrat pregnal. V mraku gre na kaščo, se uleže v posteljo, opravi kakor ponavadi svoje številne molitve in začne močno zvoniti z vsemi štirimi. Po nekaj minutah neha, meneč: sedaj bodo podgane itak ušle. Nato pa začne brat Foltej v postelji na uti potegovati za potegneno žico, nakar začne nanovo zvoniti. Po kratkem zvonjenju Foltej neha potegovati. Tine pa ves prestrašen, meneč, da zvonijo podgane, poskusi še enkrat krepkeje zvoniti. A tudi to ni pomagalo, ker, ko Tine neha, Foltej začne. To menjava zvonjenja je trajalo daleč čez ponoč. Ves prestrašen Tine vso noč ni zatisnil očesa. Navsezgodaj vstane in nam začne s strahom in skoraj z jokom pripovedovati, da tudi zvonjenje s štirimi ne pomaga podganam. Celo same so začele, ko je on nehal. Cel hudobec mora biti v tej živali. Na Foltejevo prigovarjanje, da mora to preizkusiti vsaj še tri noči, se odloči Tine za to, da bo skusil ta nasvet izvršiti. Drugo in tretjo noč Tine zveni večkrat v presledkih, a »podgane« (Foltej) mu vračajo. Sedaj pa največji strah in konec zvonjenja. Ni pomagalo ne kropljenje ne zvonjenje. — Kaj pa sedaj začeti?

Omenil sem že, da Tine ni bil prijatelj mačk, ker so klobaso in ribo ukradle. Samo pridna mačka bi bila v stanu v kratkem času pregnati te škodljivce.

Naše mačke so se Tineja zelo bale in niso šle v njegovo bližino. Ni kazalo dru-

gače, kot dobiti kako »potevhanu« mačko. Tako je Tine pri nekem sosedu dobil, jo vzel prijazno v roke, jo nesel zvečer na kaščo v posteljo. Ko je slišala mačka, ki ima dober posluš, bližajočo se podgano, skoči, jo zgrabi in zadavi. Tako je naredila mačka po presledku z drugo in potem še s tretjo podgano. Tako je šlo nekaj noči. Kar je mački podgan še ostalo, so iz strahu pobegnile. Sedaj je pa bilo Tinejevo ležišče prosto podgan in naš 70-letni izčrpani starček Tine je mirno spal.

Sedaj so začele Tineju pojemat moči, da ni mogel več vršiti težkih del, a je šel še vsako leto kot celo življenje dvakrat peš na božjo pot k Sveti Hemi v Krko. Za to pot tja in nazaj je rabil navadno tri dni.

Zadnja leta, ko ni mogel več opravljati težkih del, se je preživljal še zmeraj sam s kakim lahkim delom, zraven so mu pa dobri sosedje nekaj pomagali. Javne podpore ni imel. Umrli je marca 1912. leta. Pokopali smo ga v Ločah ob lepem številu pogrebcev brez vsakega sijaja, kakor je tudi živel. Tine, zaslužil bi, da bi Tine dali za Tvoje nad 60-letno, včasih za Tvoje slabo telo pretežno delo medaljo, kakršne vidimo večkrat v mestih nesti na blazinicah pri pogrebi umrlih, kar je lepo. Tine! Tvoja edina in najlepša medalja je pa bil rožni venec, ki si ga v življenju tisoč in tisočkrat prebiral in ki ga je neslo Tvoje sključeno telo ovitega okrog trdih, žuljevih rok pri nagubanem čelu v večnost.

Tine! ne zameri nam, ako smo Te v naši mladostni razgibanosti včasih podražili! Počivaj v miru!

Trije lonci

(Po pripovedovanju zapisal Alojz Vauti, selski župnik)

Pri Adamku na Srednjem Kotu sem si zadnjič ogledal zanimive starine: tri glinaste lonce, visoke 65 cm, različnega obsega. Eden je bolj vitek, tehta 11 kg in drži po moji sodbi 25 litrov, druga dva sta dosti obširnejša s težo 14 in 15 kg in držita 35 do 40 litrov. Prav take samo kamenite vrče si predstavljam, da so stali v veži hiše v Kani Galilejski.

Ti veliki lonci imajo svojo zgodovino. Od nakdanje Adamkove hčere sem zvedel naslednje zanimivosti.

V »Tolstem vrhu« je vrelec, ki smo ga imenovali »pri poku«. Za časa, ko je na Adamkovem gospodaril praded Juri, torej koncem 18. stoletja pred okoli 200 leti, je od časa do časa prihajal v Sele nek velik, črn Italijan. Njegov cilj je bil tisti vrelec v Tolstem vrhu. Tam je imel nekoliko v zemljo zakopane te tri velike lonce. Nad njimi je od vrelca sem

ležal žleb, na dnu navrtan. Po njem je tekla voda, skozi luknje pa so padale v lonec spodaj kroglice živega srebra, ki ga je voda prinašala iz zemlje s seboj. Tako se je živo srebro nabiralo v loncih. Vsakih 14 dni je ta Italijan iz loncev zajel srebro in ga spravil v »ronco«, veliko mošnje iz govejega usnja z močno naramnico. To mošnje, polno živega srebra je oprtal in odnesel. Težko je bilo to breme in utrudil se je po več kot uro dolgi poti do Adamka. Tam je obesil ronc z dragoceno rudo na kavelj, legel in počival na klopi ob peči. Prosil je za mleko in kruh in ko se je okrepčal, je odnesel živo srebro v roncu neznano kam. Pogovoriti se z njim niso mogli, ker ni znal slovensko, Adamkovi pa ne italijansko. Tako je Italijan pridobival živo srebro več let, seveda le poleti, pozimi bi mu bilo to v visokem snegu nemogoče.

očnela od tako blizu oddanih strel, da niti ni utegnil zgoreti ves smodnik, so dokazovala preveč očitno, da je rodila to pogubo človeška roka.

Müller je stopil više k topovom. Stali so gluhi, zamašeni ter niso vzbujali večje groze nego lesena polena. Na enem je ležalo vprek topničarjevo truplo, skoro napol presekan s koso. Kri je oblila lafeto in napravila pod njo obširno kalužo. Müller si je molče in z namršeni obrvmi vse natančno ogledal. Nihče izmed oficirjev si ni upal pretrgati tega molka.

Zakaj, kdo bi mogel potolažiti starega generala, ki je bil kakor kak novinec pobit radi lastne neprevidnosti? To ni bil le poraz, marveč tudi sramota, ker je sam general imenoval to trdnjavo kurnik in obetal, da jo bo zdrobil med prsti, saj je imel vendar devet tisoč vojakov, a tam je bilo dve sto mož posadke; in končno je bil on general vojakov iz krvi in kosti, a proti sebi je imel menihe.

Težak je bil začetek tega dne za Müllerja.

Vtem so prišli pešci in začeli odnašati trupla. Stirje so se noseč na plahti truplo ustavili pred generalom brez povelja.

Müller je pogledal na plahto in pokrnil oči.

„De Fossis...“ je rekel gluho.

Komaj so odšli ti, so prišli drugi. V tem jim je prišel naproti Sadovski in klical že od daleč k štabu: „Horna neso!“

Toda Horn je še živel in je imel pred se-

Ali je mož potem opešal ali kaj — dal je na Višarjah oznaniti, da tam v Tolstem vrhu ob studencu na veji bukve še visi en ronc živega srebra. Kdor ga vzame, je njegovo. Takrat sta bila na božji poti na Višarjah dva kmeta iz Sel, Hajnž in Mlečnik. Oba sta oznanilo slišala, oba sta želela obogatiti se z nabranim živim srebrom. Hitela sta vsak zase, kar sta najbolj mogla domov, vsak je hotel pred drugim priti do ronca. Pa je bil menda Hajnž hitrejši.

Vrelec pa ni več dajal živega srebra. Italijan ga je namreč »zadelal«, t. j. s čaranjem zaprl.

Nekoč je prišla neka žena s Kolomnovimi bukvami in je upala rudo zopet izvabiti iz zemlje. Stari Adamk Juri jo je spremljal tja. »Švelala« — zarotovala je iz bukel, pa je začelo bliskati se in grmeti, vtila se je grozna ploha. Vsa mokra je pribežala žena k Adamku. Jurij pa je bežal na planino in tam vedril v pastirskem stanu. Doma tega niso vedeli in so bili v velikih skrbeh.

Minilo je nad 100 let. Med prvo svetovno vojno je bilo. Lukanova Urši in Stinova Angela, šoli odrasli dekleti, sta hodili na planino gledat za živino. Kadar sta po stezi prišli v bližino tistega studenca »pri poku«, sta videli na malem holmcu nad vrelcem ležati veliko kačo temne barve z rdečkastimi lisami. Tako sta se bali te kače, da iz strahu nista več hoteli hoditi na planino. Materi sta jima naročili, naj vzameta s seboj rožni venec in blagoslovljeno vodo. Z njo naj pokropita kačo. To sta storili in kača je zdrvela navzdol in je od tega časa ni bilo več. Nehala je stražiti srebrne zaklade pod zemljo.

Juri Adamk torej nič ni postal deležen srebrnega bogastva iz Italijanove roke. Pa je z umnim gospodarjenjem le postal zelo premožen. Bil je tudi veljaven mož, z družbo par kmetov je šel celo na Dunaj k cesarju iskati pravico. K svoji hiši je dokupil Lukanovo, Gregčevo, Hajnževo in končno Tesnovo hišo in jih oddal vsakemu sinu eno. Sam se je končno preselil k Tesnu.

Takrat je prišel v Sele popoten »desetnik«. Pri Gregcu je poprosil in dobil kos kruha. Hvaležen je potem vzkliknil: »Ko bi vi Selani vedeli, kako ste bogati! V Selah je mnogo rude, srebrne in druge! Pa ni nikogar, ki bi jo dvignil!«

Res so nekaj v Selah kopali in topili rudo n. pr. v Babucovem. To dokazuje tudi predor »Knapovc« na Tribah, še sedaj ohranjeno in rabljeno ime »Šmelc« na Zg. Kotu. Na pridobivanje živega srebra pa nas torej le še spominjajo veliki glinasti lonci pri Adamku. Vanje se ne dotaka več dragocena ruda, marveč služijo za shrambo kurje krme.

Janiča, ki ni več odgovarjal na klicanje. Edino on je plačal s svojim življenjem, zakaj ko se je zadržal za nekim oficirjem, so ga ustrelili lastni vojaki s puško.

Cetisa se je vrnila v samostan sredi ognja topov in ognja plamenov. Pri vходу je že čakal nanje oče Kordecki in jih štel po vrsti, kakor je kdo pomolil glavo skozi odprtino. Ni manjkalo nobenega razen Janiča.

Koj sta šla dva moža ponj in čez pol ure sta prinesla njegovo truplo, zakaj o. Kordecki ga je hotel slovesno pokopati.

Toda nočna tišina, enkrat pretrgana, se ni več vrnila. Z obzidja so se oglašali topovi, v švedskem stanu je vladala najgroznejša zmešnjava. Sovražnik, ki ni poznal dobro svojega poraza, ki ni vedel, odkod utegne priti sovražnik, je zapustil okope v bližini samostana. Celi polki so blodili v obupnem neredu do jutra, smatrajoč čisto svoje za sovražnike in streljajoč nanje. Še celo v glavnem stanu so zapustili vojaki in oficirji šotore in so stali pod milim nebom, čakajoč, da se konča ta grozna noč. Vzmemirljive vesti so krožile od ust do ust. Govorilo se je, da je prišla pomoč, drugi so trdili, da so vsi bližnji okopi zajeti.

Müller, Sadovski, knez Heski, Vreščovič in vsi višji oficirji so se trudili nad človeške sile, da bi pomirili prestrašene polke. Obenem so odgovarjali na strele iz samostana z ognjenimi krogli, da so razpršili temo in pomagali razpršenim, da se zopet zbero.

Ena krogla je padla na streho kapelice. Ker pa se je zadela samo ob lemez, se je vrnila s šumom in truščem proti taboru, razlivač po ozračju potok žarkov.

Naposled je nemirna noč minila. Samostan in tabor sta utihnili. Jutro je začelo beliti cerkveno streho, opeka je počasi dobivala rdečo barvo — zdanilo se je.

Takrat je odjezdil Müller na čelu svojega štaba na mesto nočnega boja. Lahko bi ga bili iz samostana ugledali in streljali nanj, toda stari general se ni brigal za to. Hotel si je na lastne oči ogledati vso škodo in prešteti padle. Štab je jezdil za njim. Vsem se je brala na obrazih resna žalost. Ko so prišli do nasipa, so razjahali in začeli stopati navzgor. Sledovi bitke so se videli povsod; spodaj pod topovi so bili razmetani šotori, nekateri so stali še odprti, prazni, tihi.

Kupi trupel so ležali zlasti med šotori; pol naga trupla z izbuljenimi očmi, z grozo v mrtvih zenicah so nudila strašen pogled. Očividno so bili vsi ti ljudje pobiti v globokem snu; nekateri niso bili obuti, malokateri je stiskal meč v mrtvi dlani, skoraj nihče ni imel klobuka ali čelade. Nekateri so ležali v šotorih, zlasti ob vrodu; ti se najbrž niso utegnili zbuditi; drugi so ležali ob šotorih, usmrčeni v hipu, ko so se hoteli rešiti z begom. Povsod toliko trupel, a na nekaterih mestih taki kupi, da bi marsikdo sodil, da je morda pomorila te voja-ke kaka naravna nesreča; toda globoke rane na obrazih in prsih, nekatera obličja,

boj še dolge dneve groznih muk. Kmet, ki ga je ranil, ga je dosegel s samim koncem kose, toda udarec je bil tako strašen, da mu je odprl vse prsno ogrodje. Vendar je ranjenec bil še pri zavesti. Ko je ugledal Müllerja in njegov štab, se je nasmehnil, hotel je nekaj izpregovoriti, toda mesto glasu se mu je prikazala na ustnicah samo rožnata pena; potem pa je začel silno mežikati z očmi in omedlel.

„Nesite ga v moj šotor,“ je rekel Müller, „in moj zdravnik naj ga takoj obveže!“

Potem so ga slišali oficirji, kako je govoril sam sebi: „Horn, Horn... V sanjah sem ga videl nocoj... takoj zvečer... Strašna, nepojmljiva stvar...“

Uprl je oči v tla in se globoko zamislil. Tedaj ga je zbudil iz zamišljenosti presunljiv glas Sadovskega: „General, general! Pogledajte, vaše visokorodje! Tam, tam... samostan...“

Müller je pogledal in ostrmel.

Bil je že popoln lep dan, samo megla je visela nad zemljo, toda nebo je bilo čisto in rdeče od jutranje zore. Bel oblček je zakrival samo grič Jasne gore in po navadnem redu v prirodi bi bil moral zakrivati tudi cerkev. Toda ta se je kot izredna naravna prikazen dvignila z zvonikom ne le nad skalo, temveč tudi nad meglo, visoko, kakor bi se popolnoma odtrgala od svoje podstave in obvisela v sinjem ozračju pod nebom.

Kriki vojakov so dokazovali, da so tudi oni zapazili prikazen. (Dalje prih.)

Poljedelstvo v atomski dobi

(Nadaljevanje s 4. strani)

Z atomskim izžarevanjem v rastline na splošno ne dosežejo novih rastlinskih vrst. Veliko jih le zamore. Včasih pa se zgodi kakšna izjema; ta je seveda za kmetijske raziskovalce zelo zanimiva. V raziskovalnem centru v Brookhavenu so s poizkusi prišli do nove, boljše vrste ameriških lešnikov, ki imajo mastnejšo lupino kot dosedanj. Vzgojili so tudi novo vrsto breskev, ki dozorevajo do tri tedne prej ali kasneje kot dosedanje. To je velikega pomena za prodajo breskev.

Če povežemo ta raziskovanja s poizkusi, ki jih delajo v tako imenovanem „phytotronu“, se nam odprejo doslej neslutene možnosti razvoja kmetijstva. „Phytotron“ je posebna naprava, v kateri goje rastline v različnih podnebnih. Na tako napravo je mislil že po prvi svetovni vojni Holandec Blauw, ki je gojil tulipane v raznem „ozračju“. Po drugi svetovni vojni jo je naredil drug Holandec, namreč Fric Went, nastavljenec preizkuševalnega agronomskega zavoda v Kaliforniji (USA), v kraju Pesadena. V večjem obsegu so naredili tako napravo potem v belgijskem Liègeu, doslej najboljše pa predstavlja „phytotron“ v Gif-sur-Yvette v Franciji, ki ima 21 sob, v katerih po mili volji spreminjajo podnebje in vreme za rastline, ki jih opazujejo. Znano narediti dneve krajše, pa spet daljše, oblačno, sončno zimsko in poletno vreme, kakor pač rabijo za raziskovanja.

► Razne novice ◀

● V Venezueli se širi epidemija griže, za katero je umrlo v zadnjih nekaj dneh nad sto ljudi. To je doslej najhujša epidemija te vrste v Venezueli. Uradno sporočilo vsebuje podatke, da je zdravstvenim oblastem uspelo zaustaviti širjenje nevarne bolezni.

● Bernard Lovell, ravnatelj observatorija Jodell Bank, se zavzema v članku, ki ga je objavil „Saturday Evening Post“, za mednarodno nadzorstvo nad vesoljskimi poskusi, ki utesnejo povzročiti motnje v podnebnju in pokvariti splošne življenjske razmere na našem planetu. Znanstvenik ne izključuje možnosti, da se bo zaradi teh poskusov v „laboratoriju“, ki je last vsega človeštva, ne pa posameznih raziskovalcev ali držav, začasno ali za stalno spremenilo vreme oziroma podnebje na Zemlji.

● Kakor poroča japonska časopisna agencija Kiido, so odkrili v pokrajini Činčou, ob zalivu Pekili v severovzhodnem delu Kitajske bogata ležišča nafte. Kitajska je Japonski že ponudila prvo nafto iz teh vrelcev.

● V španskem glavnem mestu se je med graditvijo področja velike podzemeljske garaže. Nesreča je zahtevala eno smrtno žrtev, pet delavcev pa je dobilo hujše poškodbe.

● Skupina hamburških policistov je z dresiranimi psi iskala ugrabitelja, ki naj bi bil v parku zmašil deklico v vrečo in jo odnesel. Več ur so iskali zaman, potem se je izkazalo, da so nasledili domišljiji devetletnega dečka, ki si je „zaradi dolgega časa izmislil razburljivo zgodbo“.

● Med treningom v Parizu so trije tigri napadli dva dreserja v cirkusu „Hiver“. Osemnajst mesecev stari tiger je krotilca Jefa van Beena mahniti s šapo po tilniku. Zaradi vonja po krvi sta se vznemirila še druga dva tigr, potem so vsi trije napadli dreserja in njegovega pomočnika, ki sta dobila hujše poškodbe.

● Po naročilu jordanske vlade naj bi nemški geologi preiskali 2.800 let stare Salomonove rudnike bakra. Pregled naj bi pokazal, ali vsebuje ruda še toliko bakra, da bi jo bilo vredno izkoriščati po tem ali onem sodobnem postopku.

NAFTOVOD TRST — DUNAJ

Štirje predstavniki avstrijske državne petrolejske ustanove so imeli razgovore s predsednikom trgovske zbornice Caidassijem in z županom Franzilom o vprašanju gradnje naftovoda Trst — Dunaj. Po mnenju gospodarskih krogov, bi naj ta obisk pomenil, da se je spremenilo mnenje zainteresiranih avstrijskih krogov glede načrta. Zadnje mesece so vladala nasprotja o udeležbi ENI-ja pri tem podjetju in avstrijska državna ustanova je podpisala pogodbo z nekaterimi mednarodnimi petrolejskimi družbami za ustanovitev organizacije za gradnjo in upravo naftovoda.

Staro vprašanje namreč posebno muči raziskovalce: kako rastline spreminjajo energijo, ki jo dobe od sonca, v hranilno snov. Gre za to, kar bi po domače povedali: pogruntati, kako raste trava. Znanstveniki pravijo, da bi radi spoznali takozvano „fotosintezo“, postopek, pri katerem rastlina sončne žarke vsrka in jih uporabi, da dela kemična pretvarjanja raznih elementov, iz katerih sestojijo rastline. Če bi to spoznali do dna, bi znali kmalu ta postopek narediti umetno.

Rastline so nekake tovarne, ki črpajo gradivo v zraku in v zemlji in vse to predelajo v celulozo, sladkor, proteine, amidon. Motor, ki goni kolesa te tovarne je sončna energija, namreč svetloba. V rastli-

Velika noč hladnejša kot lanski Božič

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vezuva (Italija) razbilo italijansko potniško letalo. Vzrok nesreče je neznan.

● V Nagoyi (Japonska) je trčil na postaji ekspresni vlak v potniškega. Pri nesreči je bilo 146 oseb ranjenih, med njimi 26 težko ranjenih.

● V Itami (Japonska) je zgorela dvanadstropna bolnišnica. Pri tem je zgorelo 9 bolnikov.

● V švicarskem kantonu Wallisu je zasul snežni plaz 4 turiste. Samo enega so rešili živega.

● V francoski pokrajini Bretagni so požrli morski valovi 3 moške in 1 ženo, ki so na neki skali lovili ribe. Živega so rešili samo enega moža.

Boji in nemiri po svetu

V mnogih delih sveta so bili velikonočni prazniki vse prej kot mirni.

● Na Cipru so se pomalem bojevali na oba velikonočna praznika.

Nekaj o kanadskem hokeju

Kar je Anglija za nogomet, to je Kanada za hokej na ledu — namreč domovina hokeja.

Prav tako kot Anglija je tudi Kanada žela spočetka samo uspehe. Moštvo je šlo zmagoslavno in nepremagljivo od olimpiade do olimpiade.

Toda uspehi ne trajajo večno. Kmalu so bili „učenci“ boljši od „učitelja“. Kanadčani so bili prvič premagani. Najhujše pa je šele sledilo: ponovno je bilo poraženo to in ono moštvo na olimpiadah. Kanada je namreč pošiljala na ta svetovna prvenstva eno izmed najboljših zveznih moštev iz vrst amaterjev.

Ti igralci so bili pravi „orjaki“. Možje z razoranimi obrazi, ki so si priborili zmago tudi s silo. Zato velja kanadsko zvezno moštvo še danes kot najkrutejše.

Tako pa seveda ni moglo iti dalje. Kmalu je ovenel „javorov list“, ki ga nosijo kot simbol. Poiskati je bilo treba drugih potov. Prednost so dobili sedaj igravci, ki so bili nekoč profesionalci. Nič se ni spremenilo.

Popolnoma drug veter je zavel, ko je dobil vsa stvar v roke katoliški duhovnik nemško-irskega pokolenja, pater David Bauer. To je pravi voditelj moštva, o katerem govori danes ves športni svet. Pater David Bauer je bil sam navdušen in nadarjen igravec. Dobil bi izvrstna mesta kot profesionalce, če ne bi sledil svojemu poklicu. Postal je duhovnik in celo profesor na bogoslovni fakulteti.

Ze v Stockholmu pri svetovnem prvenstvu je opazoval posamezna moštva, posebno še domače. Zato je šel z vsem srcem na delo. Izmed mladih, nadpovprečno nadarjenih fantov študentov je izbral igralce za novo moštvo. Mnogi izmed njih bi lahko

ni je celo skladišče reči, iz katerih se potem živijo živali in ljudje. Dokler ni rastline, so le minerali, voda, zrak, svetloba. Če bi človek lahko sam naredil to, kar delajo rastline, bi to pomenilo ogromno.

Zaenkrat človeška znanost še ne ve veliko v tem pogledu. Da rastlina predela sončno energijo v kemično, potrebuje zeleni klorofil, to vedo, več pa ne. Pa vendar se predela na zemlji s pomočjo rastlinske fotosinteze do 100 milijard ton organske materije na leto. Za vse to rastline porabijo le od 1—2 odst. svetlobe, ki jo dobe od sonca.

Iz tega razmotrivanja vidimo, da bo sedanj način obdelovanja polja v teku časa izginil. Nadomestila ga bo poljedelska industrija. Poljedelec atomske dobe bo moral marsikaj vedeti in znati, ostal bo pa še vedno — kot vse reči na svetu — v službi drugih ljudi, v službi človeštva.

● 8 britanskih lovskih letal je bombardiralo na veliko soboto jemensko utrdbo Harih kot protiukrep za letalske napade jemenskih bombnikov na Saudovo Arabijo.

● Na somalijsko-etioipski meji je prišlo o Veliki noči do hudih bojov, ki so zahtevali več sto mrtvih. Šele na velikonočni ponedeljek se je vendar posrečilo v Khartumu (Sudan-Afrika) mirovna pogajanja, ki so potekala že več tednov, uspešno zaključiti.

Obe državi sta za to, da najprej odpokličeta vojaške oddelke z obmejnih predelov in šele potem hočeta razpravljati o tem, kje naj bi potekala meja med obema deželama.

● Neka izraelska patrulja je na izraelsko-jordanski meji ustrelila 3 jordanske vojaške, ki so poskušali vdreti na izraelska tla.

Vendar je zasijal na Veliko noč tudi majhen sončni žarek. Francoski predsednik de Gaulle je pomilostil za Veliko noč 100 bivših članov tajne organizacije OAS.

postali profesionalci, a so vse pogoje odklonili. Zopet hočejo privesti svojo domovino do nekdanje slave.

V Stockholmu pa je spoznal pater tudi vzroke te nenavadne krize v kanadskem hokeju. Dognal je, da je bil poraz že prej določen, še preden so prišli igralci na led. Pa zakaj to? Zato, ker so si podlago gradili že v dneh pred turnirjem v hotelih in nočnih lokalih.

To je ravno tisto, kar se sedaj ne ponavlja več. Vzgladno in zmerno življenje naj bo in je tudi pri njih podlaga za vsak uspeh. Igravec pa mora kazati tudi pravo ljubezen in prizadevanje za hokej.

V Evropi se čudno sliši, da je duhovnik voditelj takega moštva kot nekaj nenavadnega, a onkraj oceana je nekaj, kar je popolnoma v redu. Čakajo sedaj samo še na uspehe, ki jih bo v bodoče želo mlado moštvo s svojim voditeljem.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 3. aprila, ob 19.30: Belvedere (premiera) Walter Müller kot gost; 16. predst. za A-abonmá in GWF-petek; 10. predst. za podeželski petkov abonmá. — Sobota, 4. aprila, ob 19.30: Balletabend: Französische Suite, Der Feuervogel in Cavalleria Rusticana, Emmano Lorenzo kot gost. — Nedelja, 5. aprila, ob 15. uri: Belvedere in ob 19.30: Die Wienerwaldfee (Dunajska gozdna vila). — Torek, 7. aprila, ob 19. uri: Die Wildente (Divja raca); mladinski A-abonmá (zaključna predstava). — Sreda, 8. aprila, ob 19.30: Belvedere, 16. predst. za B-abonmá in GWF-sreda; 10. predst. za podeželski sredin abonmá. — Četrtek, 9. aprila, ob 19.30: Belvedere; 16. predst. za C-abonmá in GWF-četrtek; 10. predst. za podeželski četrtekov abonmá. —

Za vse predstave velja, tudi prosta prodaja vstopnic in abonmá.

Potres na Aljaski posledica A-poskusov

Huda elementarna nesreča na Aljaski. Po dosedanjih vesteh je terjal potres 105 smrtnih žrtev ter povzročil ogromno razdejanje.

Hud potres, ki je v noči na veliko soboto močno opustočil Aljasko in povzročil velikanske morske valove, ki so z vso silo butali ob ameriško obalo na Tihem oceanu in so dosegli celo Južno Ameriko, je bil najbrž posledica zadnjih atomskih poskusov.

To trdi švedski meteorolog (vremenslovec) Sven Swantesson. On je celo — po vesteh švedskega vladnega glasila »Tidningen« — prerokoval to potresno nesrečo. Strahoviti potres ni zahteval 600 — kot je bilo prvotno javljeno — temveč le 105 človeških žrtev in 70 ranjenih.

Po teoriji tega švedskega meteorologa so mnogi potresi zadnjega časa direktni odmevi atomskih eksplozij, posebno še ogromnih sovjetskih atomskih poskusov iz leta 1962. Tedaj so namreč Sovjeti preizkušali svoje superatomske bombe.

● Po podatkih ljudskega štetja ima Turčija 27.75 milijona prebivalcev (med njimi 13.59 milijona žensk). Število prebivalcev Carigrada, edinega milijonskega mesta v državi (leta 1960 nekaj nad 1.93 milijona), je zdaj že preseglo dva milijona, v Ankari pa živi in dela 710.662 ljudi.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 6. 4.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — V oddaji Kar po domače... bodo sodelovali: Franci in Joži iz Kotmare vesi, Butejev mešani kvartet, moški zbor iz St. Vida v Podjuni (vodi: Hanzi Kežar) in mešani zbor iz Škofič (vodi: Tone Umek) — 10 minut za športnike. Športne novice zbira Mirko Bogataj. — 18.00 Za našo vas. Manuskript Blaž Singer. — TOREK, 7. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Komedijanti v odrski luči in na dnevi svetlobi... Prof. Marijan Rus bo pripovedoval v tej, 4. oddaji anekdote iz življenja opernega pevača Maria Šimenca. — SREDA, 8. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 9. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Ob zvoku orglic... Igral bo Andy Blumauer s svojim ansambлом. — Bolje je paziti kot zdraviti se... — PETEK, 10. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Novice, ki jih zbira Blaž Singer. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Žena in dom. — SOBOTA, 11. 4.: 9.00 Voščila, ki jih oddajamo pod naslovom Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 12. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmi jo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

KNJIGARNA MOHORJEVE DRUŽBE

vam priporoča:
JANEZ XXIII., krasna knjiga za darilo, 37 fotografij, 132 strani, 36.— šil.
JEZUSOVO ŽIVLJENJE, svetovno znano delo zgodovinarja Ricciottija, ki je sedaj umrl, 680 strani, 120.— šil.
Kupimo: Šematizem (personalni) krške škofije od 1920—1960 po primerni ceni.
Družba sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

MOTORNE VERIŽNE ZAGE

(Motorkettensagen)
znamk Stihl, Jonsereds, Pioneer in Solo
naročite najceneje pri domači trdkri

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. DOBRLA VES - Eberndorf
Telefon 04237 246

Ugodni plačilni pogoji — tudi na obroke.
— Priložnostni nakup že rabljenih žag.

Najnovije kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinjske potrebnosti

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Tudi otroci ljubijo lepe obleke!
Mamica jih najde v veliki izbiri
v otroški trgovini

H. THOMASSER

Villach Widmannsgasse 33

Istotam dobite košare za dojenčke
z vso opremo, stotine otroških vozičkov
in posteljic